

ΚΕΙΜΕΝΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ**ΑΝΑΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΤΗΣ ΔΟΜΗΣ ΚΑΙ ΤΟΝ ΕΚΣΥΓΧΡΟΝΙΣΜΟ
ΤΟΥ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΥ ΤΟΥ ΣΧΟΛΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ
ΑΠΟ ΤΟ ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΟ ΜΕΧΡΙ ΚΑΙ ΤΟ ΛΥΚΕΙΟ***από τον Δρ. Ε. Ερωτοκρίτου***ΚΩΔΙΚΟΙ ΧΩΡΩΝ**

EU	Ευρωπαϊκή Ένωση	SK	Σλοβακία
		FI	Φινλανδία
BE	Βέλγιο	SE	Σουηδία
BE fr	Βέλγιο-Γαλλόφωνη Κοινότητα	UK	Ηνωμένο Βασίλειο
BE de	Βέλγιο-Γερμανόφωνη Κοινότητα	UK-ENG	Αγγλία
BE nl	Βέλγιο-Φλαμανδική Κοινότητα	UK-WLS	Ουαλία
CZ	Τσέχικη Δημοκρατία	UK-NIR	Βόρεια Ιρλανδία
DK	Δανία	UK-SCT	Σκωτία
DE	Γερμανία		
EE	Εσθονία		
EL	Ελλάδα		
ES	Ισπανία		
FR	Γαλλία		
IE	Ιρλανδία		
IT	Ιταλία		
CY	Κύπρος		
LV	Λετονία		
LT	Λιθουανία	IS	Ισλανδία
LU	Λουξεμβούργο	LI	Λιχτενστάιν
HU	Ουγγαρία	NO	Νορβηγία
MT	Μάλτα		
NL	Κάτω Χώρες		
AT	Αυστρία		
PL	Πολωνία		
PT	Πορτογαλία	BG	Βουλγαρία
SI	Σλοβενία	RO	Ρουμανία

ΠΡΟΟΙΜΙΟ

Η μελέτη που ακολουθεί, ανταποκρίνεται στους όρους εντολής όπως καθορίστηκαν από το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού και αποτελείται από τρία μέρη. Στο Μέρος Α΄ γίνεται αναφορά στα εκπαιδευτικά συστήματα τριάντα και πλέον χωρών της Ευρώπης. Παρέχονται κυρίως πληροφορίες για την Προσχολική Αγωγή, την Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση, τη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση, τον ετήσιο αριθμό των διδακτικών ωρών στην Πρωτοβάθμια και την Υποχρεωτική Εκπαίδευση, την ποσοστιαία αναλογία του διδακτικού χρόνου για κάθε μάθημα ως προς ολόκληρη την περίοδο της Πρωτοβάθμιας ή της Υποχρεωτικής Εκπαίδευσης, την πρόσβαση στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση και τις ρυθμίσεις παρακολούθησης του Εκπαιδευτικού Συστήματος. Αναφέρονται επίσης οι Εκπαιδευτικές τάσεις στην Ενωμένη Ευρώπη και παρουσιάζονται συνοπτικά οι προτάσεις της Επιτροπής Εκπαιδευτικής Μεταρρύθμισης που αναφέρονται στις περιοχές του Εκπαιδευτικού μας Συστήματος και αφορούν την παρούσα μελέτη. Γίνεται επίσης αναφορά στις άλλες Εκπαιδευτικές Επιλογές του Κυπριακού Εκπαιδευτικού Συστήματος. Στο Β΄ Μέρος γίνεται συνοπτική αναφορά στα προβλήματα και τις αδυναμίες του Εκπαιδευτικού μας συστήματος και υποβάλλονται εισηγήσεις για: αναδιαμόρφωση της δομής του υφιστάμενου σχολικού συστήματος, αποκέντρωση και ενίσχυση της αυτονομίας της σχολικής μονάδας, την εισαγωγή προγραμμάτων διαβίου εκπαίδευσης, ανανέωση του περιεχομένου της εκπαίδευσης, των αναλυτικών προγραμμάτων, την αναθεώρηση του χρόνου λειτουργίας της σχολικής μονάδας, την αναδόμηση του ωρολογίου προγράμματος, την παιδαγωγική και διδακτική διαδικασία και τα διδασκόμενα μαθήματα σε διάφορα πεδία. Γίνονται επίσης εισηγήσεις για αντιμετώπιση του προβλήματος της παραπαιδείας, τον εκσυγχρονισμό των συστημάτων διορισμού και προαγωγής στη δημόσια εκπαίδευση, τη μόρφωση-επιμόρφωση των εκπαιδευτικών και το χρονικό προγραμματισμό έργων και δραστηριοτήτων.

Η παρούσα μελέτη μεταξύ άλλων μορφοποιεί και αναπτύσσει αρκετές από τις εισηγήσεις της Επιτροπής των Πανεπιστημιακών για την Εκπαιδευτική Μεταρρύθμιση. Ορισμένες εισηγήσεις της πιο πάνω Επιτροπής έχουν υιοθετηθεί αυτούσιες ή σχεδόν αυτούσιες και για σκοπούς αναφοράς τοποθετούνται σε εισαγωγικά και σημειώνονται με αστερίσκο (*)

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΕΣ ΤΑΣΕΙΣ – ΑΛΛΕΣ ΕΠΙΛΟΓΕΣ ΤΟΥ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ ΜΑΣ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ

Σχολικά συστήματα χωρών της Ευρώπης*

Στις τριάντα και πλέον χώρες της Ευρώπης παρατηρείται μεγάλη ποικιλομορφία στα σχολικά συστήματα. Συγκεκριμένα στις μισές χώρες της Ευρώπης, τα παιδιά **εισέρχονται στο σχολικό σύστημα** σε ηλικία 3 ή 4 ετών. Σε ορισμένες χώρες (Βέλγιο, Ισπανία, Γαλλία, Ισλανδία, Εσθονία, Λετονία και Λιθουανία), ενδέχεται να προσφερθούν εκπαιδευτικές παροχές σε παιδιά μικρότερης ηλικίας. Στη Δανία, τη Γερμανία, την Αυστρία, τη Φινλανδία, τη Σουηδία, τη Νορβηγία και τη Σλοβενία τα παιδιά εισέρχονται στο εκπαιδευτικό σύστημα σε ηλικία 6 ετών.

Η φοίτηση σε **εκπαιδευτικό ίδρυμα προσχολικής αγωγής** είναι προαιρετική στις περισσότερες χώρες, και οι γονείς δύνανται να εγγράψουν το παιδί τους σε ένα εκπαιδευτικό ίδρυμα εάν το επιθυμούν. Κατά κανόνα η εκπαίδευση καθίσταται υποχρεωτική σε ηλικία 5 ή 6 ετών και γενικά αντιστοιχεί στο χρόνο έναρξης της Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης, με εξαίρεση την Ιρλανδία, το Λουξεμβούργο, τις Κάτω χώρες και την Ουγγαρία.

Η **πορεία μέσω του σχολείου** είναι συνήθως η ίδια για όλους τους μαθητές έως το τέλος της κατώτερης βαθμίδας της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης ή, με άλλα λόγια, έως την ηλικία των 14 ή 15 ετών. Συνεχίζουν με ένα κοινό βασικό πρόγραμμα σπουδών έως την ηλικία των 16 ετών στην Ισπανία, το Ηνωμένο Βασίλειο, (στην περίπτωση ορισμένων γνωστικών αντικειμένων), την Πολωνία και τη Ρουμανία. Σε αρκετές χώρες η κοινή αυτή βασική Εκπαίδευση παρέχεται μέσω

* Πηγή: Αριθμοί - Κλειδιά της εκπαίδευσης στην Ευρώπη – 2002 και 2005

μιας ενιαίας δομής που καλύπτει το σύνολο της υποχρεωτικής εκπαίδευσης, έως την ηλικία των 15 ετών στην Πορτογαλία και τη Σλοβενία και των 16 ετών σε όλες τις Σκανδιναβικές χώρες και την Εσθονία.

Οι μαθητές πρέπει να επιλέξουν ένα ιδιαίτερο τύπο σχολικής φοίτησης στην αρχή της Κατώτερης Βαθμίδας της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, γενικά σε ηλικία περίπου 10 ετών στη Γερμανία και την Αυστρία, 11 ετών στο Λιχτενστάιν και 12 ετών στο Λουξεμβούργο. Στην Τσέχικη Δημοκρατία, την Ουγγαρία και τη Σλοβακία, η υποχρεωτική Εκπαίδευση παρέχεται μέσω μιας ενιαίας δομής έως ότου οι μαθητές γίνουν 14 ή 15 ετών, αλλά δύνανται να εισέλθουν στην κατώτερη βαθμίδα της γενικής Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης σε ηλικία 10 ή 11 ετών περίπου.

Στη μεγάλη πλειοψηφία των χωρών, η **υποχρεωτική εκπαίδευση** πλήρους φοίτησης διαρκεί εννιά ή δέκα έτη έως ότου οι μαθητές έρθουν σε ηλικία τουλάχιστον 15 ή 16 ετών. Ωστόσο, η υποχρεωτική εκπαίδευση πλήρους φοίτησης διαρκεί 11 έτη στο Λουξεμβούργο, το Ηνωμένο Βασίλειο (Αγγλία, Ουαλία και Σκωτία) και στη Μάλτα, 12 έτη στις Κάτω Χώρες και τη Βόρεια Ιρλανδία και 13 έτη στην Ουγγαρία (από την έναρξη του σχολικού έτους 2000/01).

Συστηνόμενος ετήσιος αριθμός διδακτικών ωρών στην Πρωτοβάθμια και την Υποχρεωτική Εκπαίδευση

Λόγω της μεγάλης διαφοροποίησης που παρατηρείται στην κατανομή του σχολικού χρόνου έχει εκπονηθεί δείκτης για την πραγματοποίηση συγκρίσεων. Αυτός αφορά «τον συστηνόμενο ελάχιστο αριθμό ωρών διδασκαλίας ανα έτος, ο οποίος παρέχεται στους μαθητές της Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης ή της Υποχρεωτικής Εκπαίδευσης».

Για κάθε έτος της Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης ή της Υποχρεωτικής Εκπαίδευσης ο «αριθμός των ωρών που διδάχθηκαν οι μαθητές» υπολογίζεται με βάση τον μέσο ημερήσιο αριθμό διδακτικών περιόδων που πολλαπλασιάζεται με τον αριθμό των ημερών διδασκαλίας ετησίως. Οι διδακτικές ώρες κάθε έτους προστίθενται για να υπολογιστεί ο τελικός αριθμός, ο οποίος διαιρείται στη συνέχεια με τον αριθμό των ετών που αντιστοιχούν στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση ή στο ανάλογο μέρος της ενιαίας δομής.

Τα διαλείμματα για ψυχαγωγία ή για άλλους λόγους καθώς και ο χρόνος που διατίθεται για τα μαθήματα επιλογής δεν έχουν περιληφθεί στον υπολογισμό που απεικονίζεται στο διάγραμμα 1.

Συστηνόμενη ποσοστιαία αναλογία διδακτικού χρόνου για κάθε μάθημα ως προς ολόκληρη την περίοδο της Πρωτοβάθμιας ή της Υποχρεωτικής Εκπαίδευσης σε χώρες της Ευρώπης.

Τα Διαγράμματα 2 και 3 παρουσιάζουν τη σχέση μεταξύ του χρόνου που αφιερώνεται για τα υποχρεωτικά μαθήματα και του συνόλου του διδακτικού χρόνου, για την Πρωτοβάθμια ή για ολόκληρη την Υποχρεωτική Εκπαίδευση πλήρους φοίτησης.

Στις περιπτώσεις όπου τα προγράμματα σπουδών αναφέρουν μόνο τα μαθήματα που πρέπει να διδαχθούν χωρίς να προσδιορίζουν το χρόνο που πρέπει να αφιερώνεται σε αυτά, τα σχολεία είναι ελεύθερα να αποφασίσουν τον αριθμό των ωρών που πρέπει να αφιερώνονται σε κάθε μάθημα. Εκεί που ορίζεται συγκεκριμένος ελάχιστος αριθμός ωρών για ορισμένα έτη, λαμβάνεται υπόψη αυτός ο αριθμός. Εάν δε λαμβάνεται, τα υποχρεωτικά αυτά μαθήματα βαθμολογούνται με μικρούς μαύρους κύκλους στο διάγραμμα.

Τα μαθήματα έχουν χωριστεί σε ομάδες ως ακολούθως: οι επιστήμες του ανθρώπου περιλαμβάνουν ιστορία, γεωγραφία, κοινωνικές και πολιτικές γνώσεις, αγωγή του πολίτη, υγειονομική εκπαίδευση. Οι φυσικές επιστήμες περιλαμβάνουν βιολογία, φυσική και χημεία. Οι καλλιτεχνικές δραστηριότητες περιλαμβάνουν στοιχειώδεις γνώσεις αισθητικής, μουσική, σχέδιο, θέατρο, χειροτεχνία, ραπτική/πλέξιμο και οικιακή οικονομία. Η κατηγορία «άλλα» περιλαμβάνει κλασσικές σπουδές (λατινικά, αρχαία ελληνικά) και παροχή συμβουλευτικής υποστήριξης προς τους μαθητές.

Οι Τεχνολογίες Επικοινωνιών και Πληροφορικής (ΤΠΕ) εμφανίζονται στο διάγραμμα εάν αποτελούν αυτόνομο μάθημα που προσφέρεται ανεξάρτητα από τα μαθήματα επιλογής κορμού και ευέλικτου ωρολογίου προγράμματος. Εκεί όπου περιλαμβάνονται οι ΤΠΕ στη διδασκαλία άλλων μαθημάτων, δεν προσδιορίζεται ο χρόνος που διατίθεται για αυτές.

Η κατηγορία «μαθήματα επιλογής κορμού» αναφέρεται σε μια σειρά γνωστικών αντικειμένων από τα οποία οι μαθητές πρέπει να επιλέξουν ένα για να συμμορφωθούν με τις απαιτήσεις του υποχρεωτικού προγράμματος σπουδών.

Η κατηγορία «ελαστικό ωρολόγιο πρόγραμμα» σημαίνει είτε ότι ο χρόνος που προορίζεται για τα διάφορα υποχρεωτικά μαθήματα δεν έχει οριστεί είτε ότι το πρόγραμμα σπουδών συμπληρώνεται με ορισμένο αριθμό διδακτικών ωρών, που οι μαθητές ή το σχολείο μπορούν να τον καταναείμουν σε συγκεκριμένα μαθήματα σύμφωνα με τις προτιμήσεις τους.

Πρόσβαση στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση.

Στο σύνολο των χωρών της Ευρώπης οι ελάχιστες απαιτήσεις για την εξασφάλιση πρόσβασης στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση είναι το πιστοποιητικό περάτωσης της ανώτερης βαθμίδας της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης ή ένας αντίστοιχος τίτλος. Στις περισσότερες χώρες ενδέχεται να προστεθούν σε αυτές άλλες διαδικασίες εισαγωγής όπως είναι η συμμετοχή σε μια συνέντευξη. Αυτές οι διαδικασίες χρησιμοποιούνται υπό κανονικές συνθήκες για τον περιορισμό του αριθμού των εισακτέων, επειδή ο αριθμός των υποψηφίων υπερβαίνει τη δυναμικότητα του ιδρύματος ή επειδή πρόκειται για ένα εθνικό σύστημα κλειστού αριθμού (numerous clauses).

Η επιλογή γίνεται βασικά με τις πιο κάτω διαδικασίες:

- Ένας κλειστός αριθμός (numerous clauses) ορίζεται σε εθνικό επίπεδο. Σε αυτές τις περιπτώσεις, η κυβέρνηση περιορίζει τον αριθμό των διαθέσιμων θέσεων και ασκεί άμεσο έλεγχο επί της διαδικασίας επιλογής. Ο κλειστός αριθμός μπορεί να οριστεί για ορισμένα ή για όλα τα τμήματα.
- Τα ίδια τα ιδρύματα αποφασίζουν για τις διαδικασίες επιλογής προκειμένου να περιοριστεί ο αριθμός των διαθέσιμων θέσεων. Τα ιδρύματα μπορούν να αποφασίσουν ελεύθερα για την εφαρμογή αυτών των διαδικασιών, λαμβάνοντας επαρκώς υπόψη τη δυναμικότητα τους ή τα κριτήρια που ορίζονται σε κεντρικό επίπεδο. Ο περιορισμός μπορεί να ισχύσει σε ορισμένα ή σε όλα τα τμήματα. Επιπλέον, ανεξάρτητα από τον αριθμό των διαθέσιμων θέσεων, τα ιδρύματα μπορούν να αποφασίσουν για την επιλογή σπουδαστών βάσει της ικανότητας τους. Αυτό ισχύει ιδιαίτερα σε ορισμένα τμήματα καλών τεχνών καθώς και σε τεχνικά ή ιατρικά τμήματα.
- Στο τρίτο είδος διαδικασίας, απαιτείται μόνο το πιστοποιητικό που χορηγείται κατά την επιτυχή περάτωση της ανώτερης βαθμίδας της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης ή αντίστοιχος τίτλος σπουδών για την εισαγωγή στα περισσότερα ή σε ορισμένα μόνο τμήματα. Σε αυτές τις περιπτώσεις η εισαγωγή δεν υπόκειται σε περιορισμούς και τα ιδρύματα δέχονται όλους τους αιτητές.

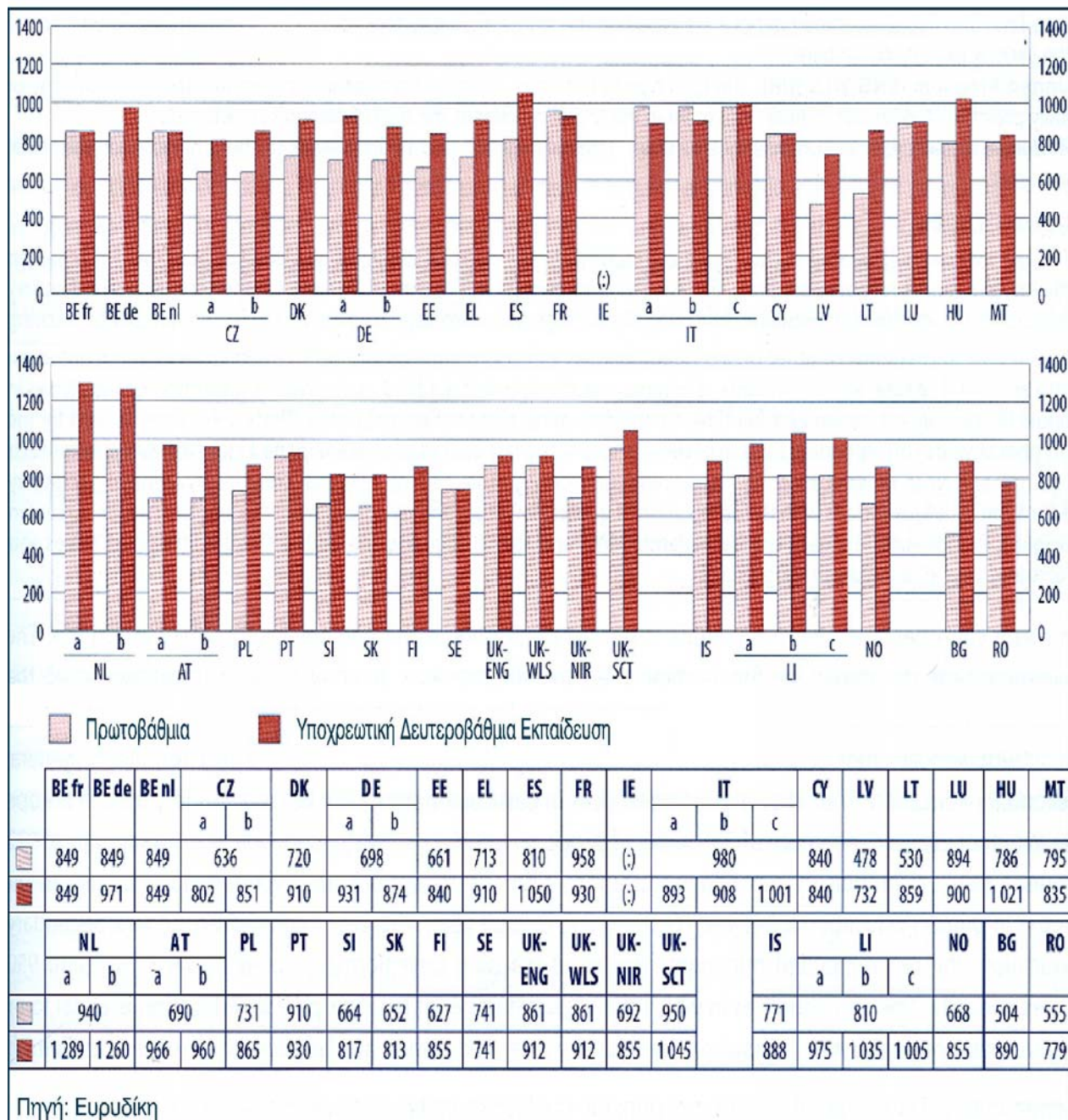
Το πιο διαδεδομένο είδος διαδικασίας είναι εκείνο στο πλαίσιο του οποίου η επιλογή προσδιορίζεται από τα εκάστοτε ιδρύματα, αφού ληφθεί επαρκώς υπόψη η δυναμικότητα εγγραφών τους ή/και κριτήρια που προσδιορίζονται σε εθνικό επίπεδο.

Ρυθμίσεις παρακολούθησης του Εκπαιδευτικού Συστήματος.

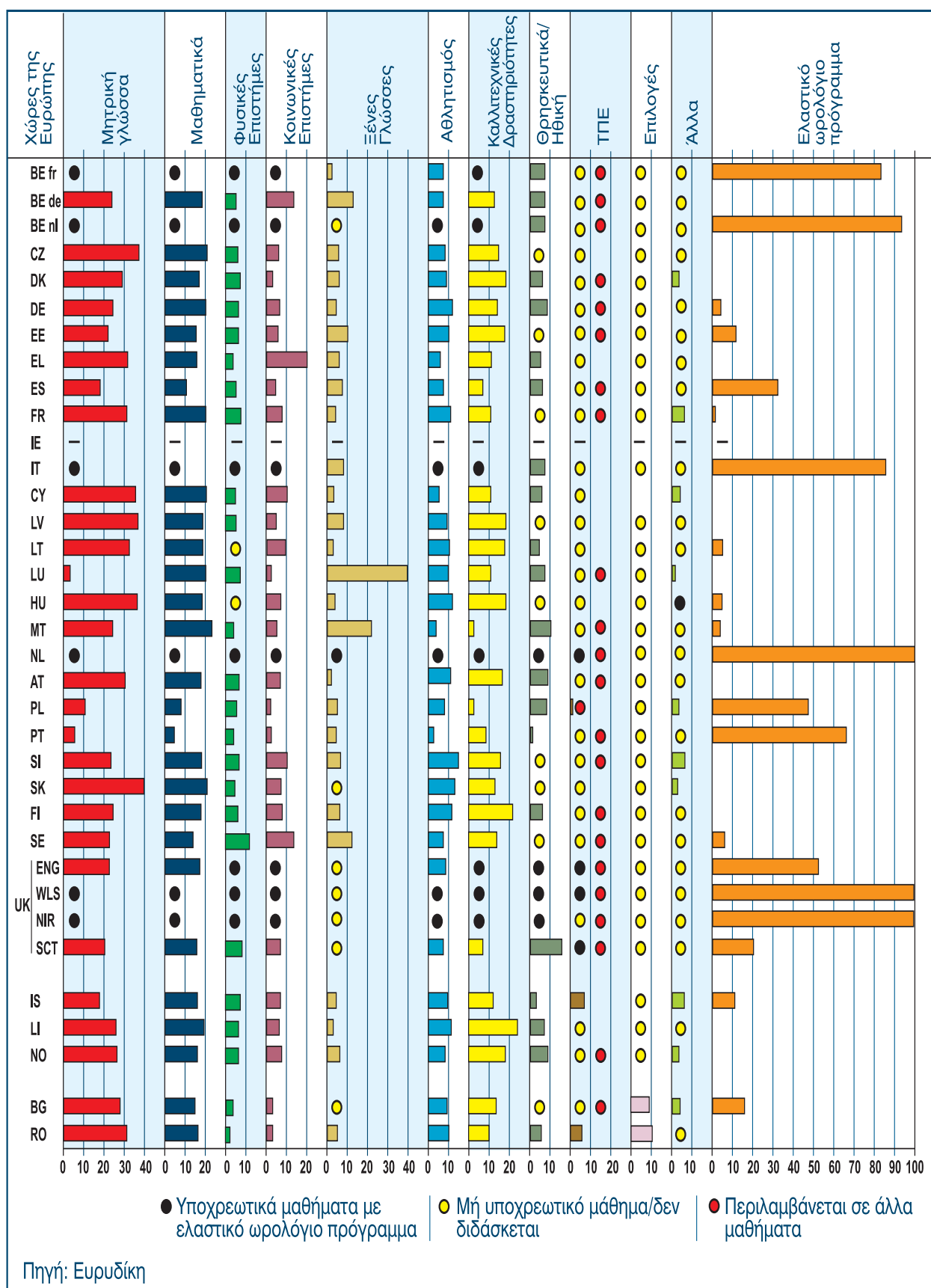
Για να προάγουν την ποιότητα σε ολόκληρο το εκπαιδευτικό σύστημα, οι περισσότερες ευρωπαϊκές χώρες υιοθέτησαν ρυθμίσεις παρακολούθησης του εκπαιδευτικού συστήματος στο πλαίσιο των οποίων βασίζονται συνήθως σε εξωτερικές και διαφανείς διαδικασίες αξιολόγησης. Αυτού του είδους η αξιολόγηση είναι σημαντική εκεί όπου τα σχολεία απολαμβάνουν σημαντικό βαθμό ελευθερίας σε ό,τι αφορά την οργάνωση και το περιεχόμενο της παρεχόμενης εκπαίδευσης,

διότι αποτελεί την πλέον βασική προϋπόθεση για τη διασφάλιση ενός ελάχιστου επιπέδου ποιότητας για όλους.

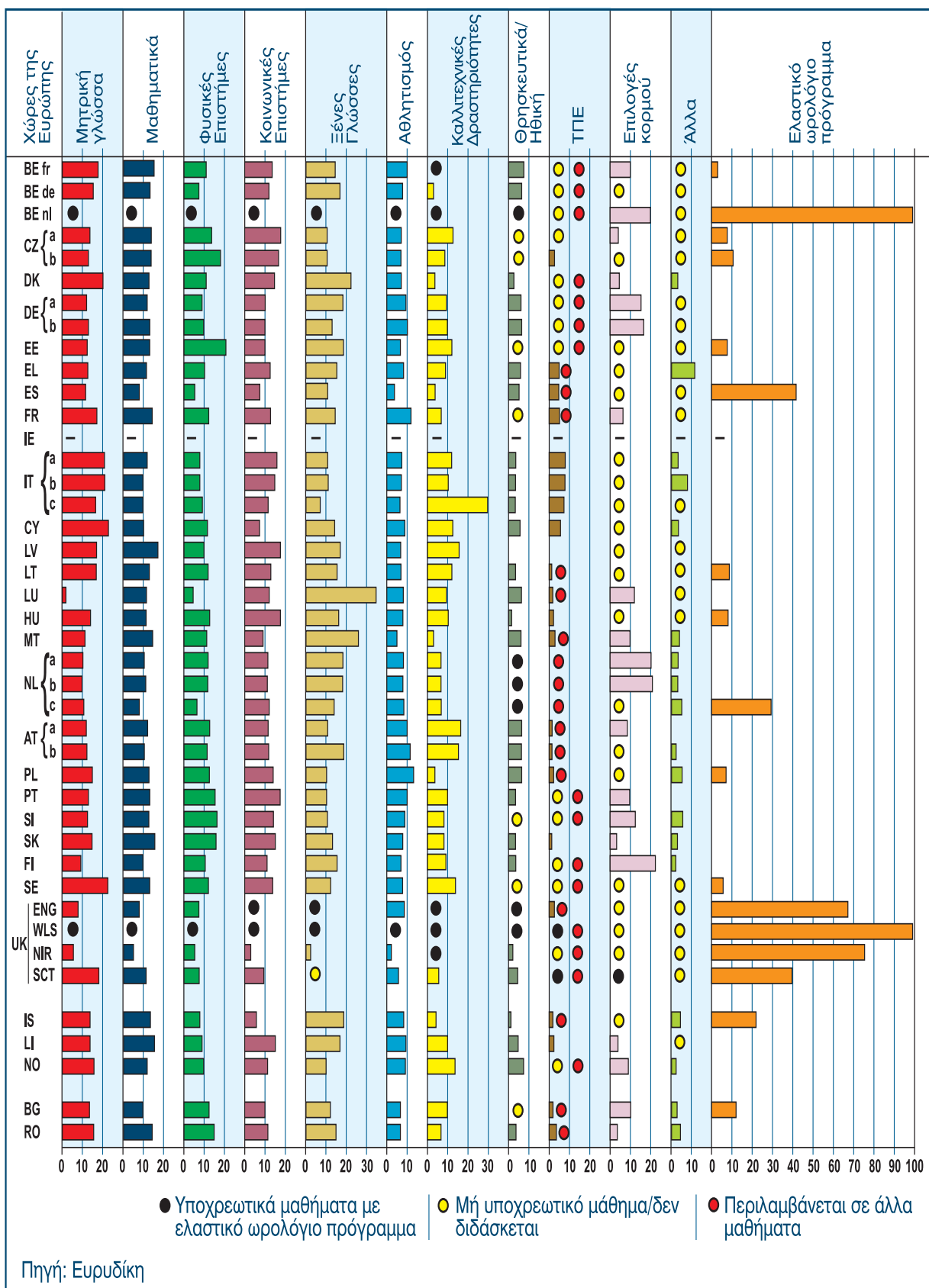
Διάγραμμα 1: Συστηνόμενος ετήσιος αριθμός διδακτικών ωρών στην Πρωτοβάθμια και την Υποχρεωτική Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση, για τη σχολική χρονιά 2002-03 σε χώρες της Ευρώπης.

Διάγραμμα 2: Συστηνόμενη ποσοστιαία αναλογία του διδακτικού χρόνου, κατά μάθημα, ως ποσοστού του ολικού χρόνου διδασκαλίας για όλα τα υποχρεωτικά μαθήματα της Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης, για τη σχολική χρονιά 2002/03.

Διάγραμμα 3: Συστηνόμενη ποσοστιαία αναλογία του διδακτικού χρόνου, κατά μάθημα, ως ποσοστού του ολικού χρόνου διδασκαλίας για όλα τα υποχρεωτικά μαθήματα της Υποχρεωτικής Εκπαίδευσης, για τη σχολική χρονιά 2002/03.

Η πλειοψηφία των χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης διοργανώνουν εξωτερικές εξετάσεις και δημοσιεύουν τα αποτελέσματα σε εθνικό επίπεδο. Σε ορισμένες περιπτώσεις στο τέλος γενικά της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, διοργανώνονται εξωτερικές ή επίσημες εξετάσεις οι οποίες περιλαμβάνουν κάποιο είδος πιστοποιημένης αξιολόγησης, αλλά χωρίς να δημοσιεύονται τα αποτελέσματα σε εθνικό επίπεδο. Η διαδικασία αυτή καθιστά, ωστόσο, δυνατή ως ένα βαθμό, τη σύγκριση της απόδοσης διαφόρων σχολείων.

Εκπαιδευτικές τάσεις στην Ενωμένη Ευρώπη

Στα πλαίσια της Ενωμένης Ευρώπης η εκπαίδευση έχει ένα νέο ρόλο να επιτελέσει. Βασική επιδίωξη είναι η ανάπτυξη του Ευρωπαίου πολίτη, έτσι ώστε να μπορεί να συμμετέχει ουσιαστικά στη νέα πολυπολιτισμική κοινωνία μέσα από την παραγωγή πληροφοριών, έργων και κυρίως κριτικού λόγου. Για υλοποίηση της πιο πάνω επιδίωξης επικρατούν στην Ενωμένη Ευρώπη συγκεκριμένες τάσεις. Οι τάσεις αυτές είναι:

- Σύνδεση της Λυκειακής/Τεχνικής και Τριτοβάθμιας εκπαίδευσης με την Αγορά Εργασίας, και ιδιαίτερα τη Βιομηχανία.
- Προαγωγή δικαιοσύνης στο χώρο της εκπαίδευσης, με την παροχή πραγματικής ισότητας ευκαιριών σε όλα τα επίπεδα εκπαίδευσης
- Εξάλειψη των φραγμών μεταξύ των τύπων σχολείων και μαθημάτων των διαφόρων βαθμίδων εκπαίδευσης. Το εκπαιδευτικό σύστημα γενικά αποκτά ευελιξία, ούτως ώστε κανείς σε καμιά βαθμίδα να μην απορρίπτεται ή να εκδιώκεται, αλλά να πιστώνεται, ανάλογα με το χρόνο φοίτησης του.
- Έμφαση στη διαβίου εκπαίδευση και στην εκπαίδευση των ενηλίκων. Η εκπαίδευση δεν έχει να αντιμετωπίσει μόνο το λειτουργικό αναλφαβητισμό στις γνωστές ως τώρα μορφές του, αλλά και, αυτό που θεμελιώνεται σε δεξιότητες, τις οποίες ο άνθρωπος πρέπει να αποκτήσει όταν αποφοιτήσει από το σχολείο. Ασφαλώς δεν είναι μόνο ο τεχνολογικός, είναι ακόμη και ο πολυπολιτισμικός, ο επικοινωνιακός και τόσα άλλα, που θα εμφανίζονται μέσα στη μεταβαλλόμενη αγορά εργασίας και συμβίωσης.
- Συνδυασμός πρακτικής, οικονομικής εκπαίδευσης και ανθρωπιστικής. Έχει ήδη συνειδητοποιηθεί στις χώρες της Ευρώπης ότι η εκπαίδευση για οικονομική ανταγωνιστικότητα και παραγωγή αποπροσωπίζει τον άνθρωπο που αισθάνεται συνεχώς αυξανόμενη πίεση μέσα σε μια ατομικοποιημένη κοινωνία. Επιδιώκεται να προληφθεί η παρενέργεια που οδήγησε σε αποξένωση από την εργασία, αλλά και η παραβατική συμπεριφορά των νέων σε έναν κόσμο που τελικά δεν έχει νόημα γι' αυτούς.
- Δίνεται έμφαση στην τεχνική/επαγγελματική εκπαίδευση αλλά και στα ενιαία σχολεία, που δίνουν γενική μόρφωση και παρέχουν συνάμα μια βασική προεπαγγελματική κατάρτιση, επιδεικτικής ταχύρυθμης εξειδίκευσης και επανειδίκευσης. Το φαινόμενο των «εξειδικευμένων κουτών» έχει ήδη συνειδητοποιηθεί και γίνονται προσπάθειες να αντιμετωπιστεί, μέσα από προγράμματα που διευρύνουν τις παραγωγικές δυνάμεις του κάθε ανθρώπου.
- Εξειδικευμένες επαγγελματικές γνώσεις και δεξιότητες – βάσεις για ευέλικτη αναπροσαρμογή.
- Επέκταση χρονικά της εκπαίδευσης, επομένως και καλλιέργεια δεξιοτήτων (διάβίου εκπαίδευση, ανοικτά σχολεία, εξ αποστάσεως εκπαίδευση, αυτομόρφωση).

Στο σημείο αυτό είναι ανάγκη να επισημάνουμε και να προλάβουμε κάποιες αρνητικές παρενέργειες που είναι δυνατό να προκύπτουν από την οικονομικίστικη αντίληψη της εκπαίδευσης.

Οι αναμενόμενες παρενέργειες είναι:

- Η οικονομικίστικη αντίληψη της εκπαίδευσης, σύμφωνα με την οποία η «ποιότητα» της εκπαίδευσης είναι συνυφασμένη με τη δυνατότητα του κάθε Ευρωπαίου πολίτη να εργαστεί σε οποιοδήποτε κράτος της Ευρώπης. Η έμφαση επικεντρώνεται έτσι στην παραγωγή εργατών και υπαλληλικού προσωπικού και η «ποιότητα» ταυτίζεται με τις δυνατότητες εργοδότησης.
- Η μονομέρεια της ανανεωτικής πολιτικής, σύμφωνα με την οποία η ανανέωση των εκπαιδευτικών συστημάτων στην Ευρώπη ολοκληρώνεται διά του τεχνολογικού αλφαβητισμού και την εκμάθηση ξένων γλωσσών. Η θέση αυτή υποστηρίζει και μεθοδεύει τον εργαλειακό εκσυγχρονισμό σε βάρος του λειτουργικού.

Είναι δεδομένο σήμερα ότι η Ενωμένη Ευρώπη κινδυνεύει να αναπαράγει τον εαυτό της ως η Ευρώπη των πολλών ταχυτήτων και των προκλητικών αντιθέσεων, με τις χώρες της περιφέρειας να προμηθεύουν με ανθρώπινο δυναμικό εκείνους, που βοηθούν τις χώρες του κέντρου να γίνονται ακόμη ισχυρότερες και να μεγιστοποιούν τις διαφορές τους από τις υπόλοιπες.

Άλλες Εκπαιδευτικές Επιλογές του Εκπαιδευτικού μας Συστήματος*

Το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού, πέρα από την εκπαίδευση που παρέχει μέσα από το σύστημα της τυπικής εκπαίδευσης, προσφέρει και ευκαιρίες επιμόρφωσης μέσα από τους πιο κάτω θεσμούς:

- **Εσπερινά Γυμνάσια και Εσπερινές Τεχνικές Σχολές**

Οι Εσπερινές Τεχνικές Σχολές, όπως και τα Εσπερινά Γυμνάσια, είναι σχολεία δεύτερης ευκαιρίας και προσφέρουν τη δυνατότητα σε ενήλικες να αποκτήσουν απολυτήριο εξατάξιου σχολείου και να επανέλθουν στο εκπαιδευτικό σύστημα, αποκτώντας την ικανότητα να συνεχίσουν περαιτέρω σπουδές, αν το επιθυμούν.

- **Τα Κρατικά Ινστιτούτα Επιμόρφωσης (ΚΙΕ)**

Στα ΚΙΕ διδάσκονται Ξένες Γλώσσες σε όλα τα επίπεδα: Αγγλικά, Γαλλικά, Γερμανικά, Ιταλικά, Ισπανικά, Ρώσικα και Τούρκικα. Υπάρχει ακόμη η δυνατότητα προσφοράς και άλλων Ξένων Γλωσσών εφόσον υπάρξει ενδιαφέρον και συσταθεί τμήμα.

Προσφέρονται επίσης, Ελληνικά για Ξένους. Το πρόγραμμα αυτό καλύπτει και τους παλινοστούντες, καθώς και Έλληνες ομογενείς που ζουν στην Κύπρο.

Στα ΚΙΕ προσφέρονται επιπλέον, μαθήματα Ηλεκτρονικών Υπολογιστών, καθώς και μαθήματα Λογιστικής.

Τα τελευταία χρόνια προσφέρονται μαθήματα προετοιμασίας για τις Εισαγωγικές Εξετάσεις των ΑΑΕΙ και ΤΕΙ, καθώς επίσης και για προετοιμασία σε διάφορες εξετάσεις του εξωτερικού όπως GCO 'level και GCE A' level, FCE-Cambridge, DELF για τη Γαλλική Γλώσσα, LCCI για τη Λογιστική.

- **Απογευματινά και Βραδινά Τμήματα των Τεχνικών Σχολών**

Σκοπός των Απογευματινών και Βραδινών Τμημάτων είναι να προσφέρουν ευκαιρίες για:

- Συνεχή επιμόρφωση του εργατικού δυναμικού, ώστε να ανταποκρίνεται στις νέες ανάγκες της αγοράς εργασίας.
- Παροχή προπαρασκευαστικών μαθημάτων σε μαθητές/τριες από όλες τις τάξεις των Τεχνικών Σχολών, οι οποίοι/ες επιθυμούν να παρακαθίσουν σε διάφορες εξετάσεις.

Τα εκπαιδευτικά προγράμματα που λειτουργούν σε διάφορες Τεχνικές Σχολές και αφορούν θέματα Τεχνικής και Επαγγελματικής Επιμόρφωσης είναι διάρκειας ενός, δύο ή τριών χρόνων, καθώς και προγράμματα μικρής διάρκειας σε ενότητες (Modules) των 30, 60 ή 80 περιόδων, το περιεχόμενο των οποίων καθορίζεται αφού ακουστούν και οι απόψεις/εισηγήσεις των επηρεαζόμενων εργοδοτών και Επαγγελματικών Συνδέσμων.

Τα δίδακτρα καθορίζονται με απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου.

- **Επιμορφωτικά Κέντρα (ΕΚ)**

Μέσα από τα προγράμματα των ΕΚ προσφέρονται θέματα «Πολιτιστικά» όπως Ζωγραφική, Μουσική, Θέατρο, Αγιογραφία, Βυζαντινή Μουσική, Χορός, Λογοτεχνία κ.ά., «Θέματα Πρακτικής

* Πηγή: Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού

Φύσης που αφορούν το νοικοκυριό» όπως Υδραυλικά, Κηπουρική κ.ά., «Θέματα Υγείας» όπως Πρώτες Βοήθειες, Υγιεινή Διατροφή, Αισθητική, Γυμναστική κ.ά., «Θέματα που αφορούν στην απόκτηση επαγγελματικών δεξιοτήτων» όπως Ραπτική, Δακτυλογραφία, Λογιστική, Φωτογραφική Τέχνη, Μηχανική Αυτοκινήτου, Ηλεκτρονικοί Υπολογιστές, «Θέματα Χειροτεχνίας» όπως Διακόσμηση Χώρου, Αργυροχοΐα, Κεραμική – Αγγειοπλαστική, Βιβλιοδετική, Ξυλογλυπτική, Διάταξη Λουλουδιών κ.ά. και πολλές Ξένες Γλώσσες όπως Αγγλικά, Γαλλικά, Γερμανικά, Ιταλικά, Ισπανικά, Αραβικά, Βουλγάρικα, Ρωσικά και Τούρκικα.

Κατά τη σχολική χρονιά 2003-2004 στα Κρατικά Ινστιτούτα Επιμόρφωσης φοίτησαν 13.888 σπουδαστές. Από αυτούς οι 9.733 ήταν μαθητές σχολείων Μέσης Εκπαίδευσης. Οι εγγραφές στα Κέντρα Επιμόρφωσης Ενηλίκων ήταν 18.676 άτομα. Στο Σύστημα Μαθητείας ενεγγράφησαν 487 μαθητευόμενοι και στα Απογευματινά και Βραδυνά Τμήματα των Τεχνικών Σχολών ο αριθμός των σπουδαστών ανήρχετο στους 1.178.

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΑΝΑΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΤΗΣ ΔΟΜΗΣ ΚΑΙ ΤΟΝ ΕΚΣΥΓΧΡΟΝΙΣΜΟ ΤΟΥ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΥ ΤΟΥ ΣΧΟΛΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΑΠΟ ΤΟ ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΟ ΜΕΧΡΙ ΚΑΙ ΤΟ ΛΥΚΕΙΟ

Οι περιοχές του σχολικού συστήματος για τις οποίες υποβάλλονται προτάσεις για βελτίωση και εκσυγχρονισμό είναι:

- Αναδιαμόρφωση της δομής του υφιστάμενου σχολικού συστήματος.
- Αποκέντρωση και ενίσχυση της αυτονομίας της σχολικής μονάδας.
- Εισαγωγή Προγραμμάτων Διαβίου Εκπαίδευσης.
- Ανανέωση του Περιεχομένου της Εκπαίδευσης: Αναλυτικά Προγράμματα – Ωρολόγιο Πρόγραμμα – Παιδαγωγική και Διδακτική Διαδικασία – Διδακτικά Εγχειρίδια – Διαπολιτισμική Εκπαίδευση.
- Αναδόμηση του ωρολογίου προγράμματος – Διδασκόμενα Μαθήματα – Ωράριο λειτουργίας σχολικής μονάδας.
- Παραπαιδεία.
- Συστήματα διορισμού και προαγωγής στη Δημόσια Εκπαιδευτική Υπηρεσία.
- Μόρφωση – Επιμόρφωση Εκπαιδευτικών.

Αναδιαμόρφωση της δομής του υφιστάμενου σχολικού συστήματος.

ΠΡΟΤΕΙΝΕΤΑΙ:

1. Η νέα οργάνωση και διάρθρωση του Κυπριακού σχολικού συστήματος να αποτελείται από τις πιο κάτω βαθμίδες εκπαίδευσης και τους εξής τύπους σχολείου:
 - Προδημοτική εκπαίδευση – Νηπιαγωγείο – Υποχρεωτική φοίτηση ένα έτος.
 - Υποχρεωτική Εκπαίδευση – Δημοτικό, Γυμνάσιο και η Α΄ τάξη Λυκείου – Η φοίτηση να είναι δέκα έτη.
 - Ανώτερη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση – Ενιαίο Λύκειο – Διετής φοίτηση.
 - Προγράμματα Συνεχιζόμενης Τεχνικής και Επαγγελματικής Εκπαίδευσης – Ενιαία Λύκεια (Λύκεια και Τεχνικές Σχολές) – Η φοίτηση να είναι από ένα έως τέσσερα εξάμηνα.
 - Προγράμματα Διαβίου Εκπαίδευσης – Όλοι οι τύποι σχολείων – Η διάρκεια φοίτησης να είναι ανάλογη των απαιτήσεων του συγκεκριμένου Προγράμματος.
2. Προδημοτική Εκπαίδευση
 - Διοικητικά να ανήκει στη Διεύθυνση Δημοτικής Εκπαίδευσης. Εκπαιδευτικά όμως να είναι ανεξάρτητη για να αποφεύγεται η πρώιμη σχολειοποίηση της εκπαίδευσης των παιδιών.
 - Με την καθιέρωση της Υποχρεωτικής Προδημοτικής Εκπαίδευσης, για μια χρονιά πριν την εισαγωγή στη Δημοτική Εκπαίδευση, επιβάλλεται ο σχεδιασμός και η ανάπτυξη Νέου Αναλυτικού Προγράμματος, το οποίο δε πρέπει να οδηγεί στην πρώιμη σχολειοποίηση της εκπαίδευσης των παιδιών, να τα προετοιμάζει όμως και για ομαλή ένταξη στη

μετέπειτα σχολική ζωή.

3. 10-χρονη Υποχρεωτική Εκπαίδευση.

- Επέκταση της δημόσιας υποχρεωτικής εκπαίδευσης από 9, όπως είναι σήμερα, σε 10 χρόνια. Η τελευταία τάξη της υποχρεωτικής εκπαίδευσης να περιλαμβάνει υποχρεωτικά μαθήματα κοινά για όλους τους μαθητές, για 30 περιόδους, επιλεγόμενα μαθήματα από ένα σύνολο θεωρητικών, οικονομικών, γεωργικών, πρακτικών, τεχνολογικών, τουριστικών κ.α. θεμάτων για έξι διδακτικές περιόδους, και να είναι τάξη προσανατολισμού, έτσι ώστε ο μαθητής να αποκτά ίδια γνώμη για το περιεχόμενο των μελλοντικών επιλογών του. Να προσφέρονται επίσης προγραμματισμένες δραστηριότητες για 4 περιόδους.
- Η Δημόσια Υποχρεωτική Εκπαίδευση διοικητικά να υπάγεται στη Διεύθυνση Δημοτικής Εκπαίδευσης και τη Διεύθυνση Μέσης Εκπαίδευσης. Τοπικά να λειτουργεί στα Δημοτικά σχολεία, στα Γυμνάσια και στα Ενιαία Λύκεια.
- Το Πρόγραμμα Σπουδών από την Α΄ τάξη Δημοτικού μέχρι και τη Γ΄ τάξη Γυμνασίου να έχει μια σχετική ευελιξία. Γι΄ αυτό, κατά τον καθορισμό του διδακτικού χρόνου κατά μάθημα, να αφήνεται γύρω στο 10%-15% του σχολικού εβδομαδιαίου διδακτικού χρόνου στη δικαιοδοσία του σχολείου. Ο χρόνος αυτός να αξιοποιείται από το σχολείο σε μαθήματα της προτίμησης του ή σε άλλα εκπαιδευτικά προγράμματα, που θεωρεί το σχολείο ότι είναι αναγκαία για να ικανοποιηθούν οι ιδιαιτερότητες της τοπικής κοινωνίας και τα μαθησιακά χαρακτηριστικά των μαθητών του.

4. Ενοποίηση της Λυκειακής Εκπαίδευσης

Για την ενοποίηση της Λυκειακής Εκπαίδευσης προτείνεται:

- Η Ανώτερη βαθμίδα της Λυκειακής Εκπαίδευσης να είναι διάρκειας δύο χρόνων. Η τελευταία τάξη να είναι βασικός χρόνος προετοιμασίας για περαιτέρω σπουδές ή ένταξης στην αγορά εργασίας. Γι΄ αυτό τα προγράμματα σπουδών να χαρακτηρίζονται από ευελιξία και ελαστικότητα.
- Τα προγράμματα σπουδών του Ενιαίου Λυκείου να περιλαμβάνουν:
 - Μαθήματα κοινού κορμού
 - Επιλογή ενός από τα ακόλουθα πεδία: Ανθρωπιστικών, Νομικών και Κοινωνικών Επιστημών ή Θετικών Επιστημών και Υγείας, ή Τεχνολογικών Επιστημών ή Επιστημών Οικονομίας και Διοίκησης ή Καλλιτεχνικών Σπουδών ή Επαγγελματικής Εκπαίδευσης, και
 - Προγραμματισμένες δραστηριότητες.
- Η κατανομή των ωρών διδασκαλίας στις τρεις κατηγορίες μαθημάτων της Α΄ τάξης θα μπορούσε ενδεικτικά να είναι: 20 περίοδοι για τα μαθήματα κοινού κορμού, 16 περίοδοι για το επιλεγόμενο πεδίο και 4 περίοδοι για τις προγραμματισμένες δραστηριότητες.
- Η κατανομή των ωρών διδασκαλίας στις τρεις κατηγορίες μαθημάτων στη Β΄ και τελευταία τάξη θα μπορούσε ενδεικτικά να είναι: 12 περίοδοι για τα μαθήματα κοινού κορμού, 24 περίοδοι για το επιλεγόμενο πεδίο και 4 περίοδοι για τις προγραμματισμένες δραστηριότητες.

Αποκέντρωση και ενίσχυση του ρόλου της σχολικής μονάδας

ΠΡΟΤΕΙΝΕΤΑΙ:

- Οι λειτουργίες διοίκησης και διεύθυνσης να αξιολογηθούν, για να επισημανθούν οι ευθύνες που μπορούν να ανατεθούν στο σχολικό επίπεδο στα πλαίσια της γενικής ευθύνης του διευθυντή. Αναμένεται ότι η αποκέντρωση και η ενδυνάμωση του ηγετικού ρόλου του διευθυντή της

σχολικής μονάδας θα βελτιώσει την ποιότητα του έργου του σχολείου και θα υποβοηθήσει την ανάπτυξη πρωτοβουλιών.

- Ενθάρρυνση των σχολείων να αναπτύξουν και να εφαρμόσουν προγράμματα τα οποία να ανταποκρίνονται στις τοπικές ιδιαιτερότητες και τα χαρακτηριστικά του μαθητικού τους πληθυσμού. Γί αυτό θα πρέπει κατά τον καθορισμό του εβδομαδιαίου διδακτικού χρόνου, το πρόγραμμα σπουδών να περιλαμβάνει και ένα ορισμένο αριθμό διδακτικών ωρών (10%-15% περίπου του εβδομαδιαίου διδακτικού χρόνου), τον οποίο το σχολείο να αξιοποιεί σε μαθήματα ή δραστηριότητες της δικής του επιλογής.
- Σύνδεση της σχολικής μονάδας με την τοπική κοινωνία. Γίνεται εισήγηση να αξιοποιηθεί η Συμβουλευτική Επιτροπή Σχολείου, η οποία συστήνεται με βάση τις πρόνοιες του περί Σχολικών Εφορειών Νόμου (Τροποποιητικός Νόμος 70(Ι) του 2005) και απαρτίζεται από το Διευθυντή ή από το Βοηθό Διευθυντή του Σχολείου ή από άλλο πρόσωπο που επιλέγει ο Υπουργός και από τα ακόλουθα μέλη:
 - από έναν εκπρόσωπο του διδασκαλικού ή καθηγητικού συλλόγου του σχολείου.
 - από δύο εκπροσώπους του Συνδέσμου Γονέων του σχολείου.
 - από τον Πρόεδρο του Μαθητικού Συμβουλίου του σχολείου, και
 - από ένα από τα Μέλη της Οικείας Σχολικής Εφορείας που ορίζεται από αυτήν ως εκπρόσωπος της.
- Παροχή στο Διευθυντή του σχολείου για κάθε σχολικό έτος, ποσού τεσσάρων λιρών για κάθε εγγεγραμμένο μαθητή στο σχολείο του, με κατώτερο όριο τις χίλιες πεντακόσιες λίρες. Το ποσό αυτό, να καλύπτει έξοδα που απαιτούνται για μικρής έκτασης επιδιορθώσεις στο σχολικό κτίριο ή τον εξωραϊσμό του σχολικού χώρου ή για αντικατάσταση ή επισκευή συσκευών που απαιτούνται για την εκπαίδευση των μαθητών ή για την εύρυθμη λειτουργία του σχολείου.
- Ανάπτυξη από ειδικούς συστήματος εσωτερικής και εξωτερικής αξιολόγησης της σχολικής μονάδας με μοναδικό σκοπό τη βελτίωση του έργου του σχολείου και της παρεχόμενης ποιότητας εκπαίδευσης στην πρωτοβάθμια και στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Γί αυτό, τα οποιαδήποτε αποτελέσματα της αξιολόγησης, εσωτερικής ή εξωτερικής, προτείνεται να μη γνωστοποιούνται στο ευρύ κοινό, αλλά να αξιοποιούνται από την επηρεαζόμενη σχολική μονάδα για βελτίωση του έργου της.
- Τέσσερις περίοδοι την εβδομάδα να αφήνονται στη δικαιοδοσία του Διευθυντή της σχολικής μονάδας για οργανωμένες δραστηριότητες. Ο κάθε εκπαιδευτικός και μαθητής θα λαμβάνουν μέρος σε οργανωμένες δραστηριότητες του σχολείου, πέραν του διδακτικού τους χρόνου για 4 περιόδους. Ο επιπρόσθετος αυτός χρόνος θα αξιοποιείται για επιμόρφωση, για συντονισμό, για συναντήσεις με τα τμήματα και τους γονείς, για συνεδρίες, για ενδοσχολικούς εορτασμούς, για διάφορες εκδηλώσεις, για λειτουργία ομάδων ειδικών ενδιαφερόντων κ.λ.π.

Εισαγωγή Προγραμμάτων Διαβίου Εκπαίδευσης

Η ανάγκη για συνεχή ανανέωση των γνώσεων και η ραγδαία εξέλιξη της τεχνολογίας, επιβάλλουν όπως η μόρφωση του πληθυσμού είναι μια ισόβια λειτουργία που χρονικά δε θα περιορίζεται στη σχολική περίοδο ή τοπικά στο σχολείο και τις παραδοσιακές σχολικές μεθόδους, αλλά να διαρκεί σε ολόκληρη τη ζωή του ατόμου, με σκοπό να το κρατεί συνεχώς ενήμερο για ό,τι συμβαίνει γύρω του και να το βοηθά να αναπτύσσει τις δυνατότητες του, ώστε να αντιμετωπίζει με επιτυχία τις απαιτήσεις μιας συνεχώς αναπτυσσόμενης κοινωνίας και να συμβάλλει δημιουργικά στην πρόοδο της.

ΠΡΟΤΕΙΝΟΝΤΑΙ:

- **Εσπερινά σχολεία:**
Τα προγράμματα αυτά να είναι ισότιμα με τα προγράμματα της τακτικής φοίτησης, προσαρμοσμένα όμως στις ιδιαιτερότητες της απογευματινής φοίτησης, λόγω της ιδιομορφίας των σπουδαστών, που οφείλεται κυρίως στη διαφορά ηλικίας και στην ανομοιογένεια μορφωτικού υποβάθρου. Τα προγράμματα αυτά θα πρέπει να είναι αρκετά ευέλικτα και να παρέχουν τη δυνατότητα στον κάθε σπουδαστή να αποκτά απολυτήριο ισοδύναμο με το απολυτήριο του Ενιαίου Λυκείου.

- **Προγράμματα Συνεχιζόμενης Τεχνικής και Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης (ΣΤΕΕΚ).**

Στόχος των Προγραμμάτων Σπουδών της ΣΤΕΕΚ να είναι να παρέχουν οποιοδήποτε τύπο τεχνικής και επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης, αρχική ή συμπληρωματική, και να εξασφαλίζουν στους σπουδαστές τα ανάλογα προσόντα, μέσω της παροχής επιστημονικών, τεχνικών και επαγγελματικών γνώσεων και δεξιοτήτων.

Τα προγράμματα σπουδών της ΣΤΕΕΚ να απευθύνονται σε κατόχους απολυτηρίου αναγνωρισμένων σχολών Μέσης Εκπαίδευσης και σε άτομα που δεν συμπληρώνουν την υποχρεωτική τους εκπαίδευση. Η φοίτηση να διαρκεί έως και 4 εξάμηνα.

Οι σπουδαστές, στα πλαίσια του προγράμματος σπουδών τους, να πραγματοποιούν και πρακτική εξάσκηση σε επιχειρήσεις, βιομηχανίες, ξενοδοχεία και αλλού ανάλογα με το περιεχόμενο του προγράμματος σπουδών τους, διάρκειας μέχρι και ενός εξαμήνου.

Τα προγράμματα της ΣΤΕΕΚ προτείνεται να λειτουργούν κυρίως μετά την πρωινή φοίτηση σε Ενιαία Λύκεια, που ήταν προηγούμενα Τεχνικές Σχολές. Στα σχολεία αυτά να λειτουργούν επίσης μαζί με άλλες επιλογές της πρωινής φοίτησης προγράμματα του πεδίου Τεχνολογικών Επιστημών και τα περισσότερα προγράμματα Επαγγελματικής Εκπαίδευσης.

- **Προγράμματα γενικής επιμόρφωσης πληθυσμού.**

Τα προγράμματα αυτά να παρέχουν ευκαιρίες για γενική επιμόρφωση του πληθυσμού για απόκτηση τυπικών ακαδημαϊκών προσόντων, για συμπλήρωση των γνώσεων ή για παραπέρα προσωπική καλλιέργεια και ανάπτυξη.

- **Προγράμματα Επαγγελματικής Επιμόρφωσης και Επαγγελματικού Επαναπροσανατολισμού.**

Τα προγράμματα αυτά να προσφέρουν:

- Διεξόδους για συνέχιση της εκπαίδευσης και κατάρτισης, καθώς και για ανάπτυξη και ανέλιξη του εργατικού μας δυναμικού
- Επανεκπαίδευση για επαναδραστηριοποίηση ανέργων σε τομείς όπου παρουσιάζονται ελλείψεις εργατικού δυναμικού.

- **Προγράμματα Προετοιμασίας για Εξετάσεις.**

Τα προγράμματα αυτά να καλύπτουν ποικιλία θεμάτων με σκοπό:

- Την προετοιμασία μαθητών ή αποφοίτων για τις εισαγωγικές εξετάσεις των Ανώτερων και Ανώτατων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων της Κύπρου και του εξωτερικού.
- Την προετοιμασία για εξετάσεις διαφόρων επαγγελματικών σωμάτων, καθώς επίσης και για εξετάσεις που απαιτούνται από Κρατικούς και Ημικρατικούς Οργανισμούς, για σκοπούς επαγγελματικής αναγνώρισης ή έκδοση άδειας εξάσκησης επαγγέλματος.

- Η υφιστάμενη Διεύθυνση Μέσης Τεχνικής και Επαγγελματικής Εκπαίδευσης, προτείνεται να ενισχυθεί και με λειτουργούς των άλλων βαθμίδων εκπαίδευσης και να μετονομαστεί σε Διεύθυνση Τεχνικής και Επαγγελματικής και Διάβιου Εκπαίδευσης.

Να έχει αρμοδιότητα για την ανάπτυξη, λειτουργία, εποπτεία και διδασκαλία των τεχνολογικών μαθημάτων και του πεδίου Επαγγελματικής Εκπαίδευσης σε όλα τα προγράμματα των βαθμίδων του νέου σχολικού συστήματος. Παράλληλα να έχει την εποπτεία, το συντονισμό, τη λειτουργία και την ανάπτυξη των υφισταμένων προγραμμάτων Διάβιου Εκπαίδευσης, αρμοδιότητας του Υπουργείου Παιδείας, καθώς επίσης και των Προγραμμάτων Συνεχιζόμενης Τεχνικής και Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης.

Ανανέωση του Περιεχομένου της Εκπαίδευσης: Αναλυτικά Προγράμματα - Ωρολόγιο Πρόγραμμα – Παιδαγωγική και Διδακτική Διαδικασία – Διδακτικά Εγχειρίδια – Διαπολιτισμική Εκπαίδευση.

ΠΡΟΤΕΙΝΕΤΑΙ:

1. Ανανέωση του Περιεχομένου της Εκπαίδευσης

- «Σταδιακή επέκταση της εφαρμογής του ολοήμερου δημοτικού σχολείου που θα λειτουργεί

με πλήρες και συνεχές πρόγραμμα και όχι με αποσπασματικές ευκαιριακές δραστηριότητες.

- Ανάπτυξη νέων αναλυτικών προγραμμάτων ή εκσυγχρονισμός υφιστάμενων Αναλυτικών Προγραμμάτων, σε όλες τις βαθμίδες εκπαίδευσης, που να ανταποκρίνονται στις ανάγκες του ολοήμερου αλλά και του παραδοσιακού σχολείου στη σημερινή παγκοσμιοποιημένη οικονομία και την κοινωνία της γνώσης και της πολιτισμικής πολυπλοκότητας.

Για την προετοιμασία του ατόμου για να αντιμετωπίζει με επιτυχία τις απαιτήσεις μιας συνεχώς αναπτυσσόμενης κοινωνίας της γνώσης η Ενωμένη Ευρώπη επιδιώκει, την απόκτηση από το άτομο νέων δεξιοτήτων και γνώσεων όπως:

- Ευρεία βάση γνώσεων
- Ευρεία και ευέλικτη εκπαίδευση, που να μην είναι στενά εργαλειακή
- Γνώση και νοητικές/γνωστικές δεξιότητες στην τεχνολογία/επιστήμη και τα μαθηματικά
- Επικοινωνία με τη χρήση δύο τουλάχιστον Ξένων Γλωσσών
- Πολιτικές και κοινωνικές δεξιότητες/ικανότητες όπως: υπευθυνότητα, δημοκρατικό πνεύμα, ενεργός συμμετοχή στη λειτουργία και την αναβάθμιση των δημοκρατικών θεσμών, κ.λ.π.
- Διαπολιτισμικές δεξιότητες/ικανότητες όπως: αριθμητισμός και αλφαριθμητισμός (numeracy and literacy), ανάπτυξη της ικανότητας για σύνθεση και ανάλυση, αξιολόγηση, ερμηνεία, επικοινωνία, γραπτό και προφορικό λόγο, κρίση και αποτίμηση, εντοπισμός καταγραφή και επίλυση προβλημάτων, παρατηρητικότητα.
- Μαθαίνοντας πως να αποκτούμε τη γνώση.
- Μαθαίνοντας να υπάρχουμε.
- Μαθαίνοντας να ζούμε με τους άλλους.
- Δεξιότητες και γνώσεις για απασχόληση.»*

Εκτός από τις νέες δεξιότητες, ικανότητες και γνώσεις που πρέπει να αποκτήσει το άτομο για να μπορεί να λειτουργεί αποδοτικά μέσα σε μια παγκοσμιοποιημένη οικονομία και κοινωνία της γνώσης, θα πρέπει να προωθείται πρώτα και κύρια η ανθρωποκεντρική διάσταση της εκπαίδευσης σε όλες τις βαθμίδες του εκπαιδευτικού μας συστήματος.

- «Μέσα στα πλαίσια της εκπαιδευτικής μεταρρύθμισης και του εκσυγχρονισμού επιβάλλεται η διαφοροποίηση της διδασκαλίας στην τάξη, ώστε να δοθεί έμφαση στις συνεργατικές, ομαδικές, συνεταιριστικές, βιωματικές και διερευνητικές μεθόδους διδασκαλίας, που καλλιεργούν την αυτενέργεια, την κριτική σκέψη, τη δημιουργικότητα των παιδιών και τις δεξιότητες εργαλειακού χαρακτήρα και διάβιου μάθησης. Μέσα στα πλαίσια αυτής της διαφοροποίησης θα μπορούσε να επανεξεταστεί η διδασκαλία και η αναβάθμιση ορισμένων υφιστάμενων σημαντικών γνωστικών αντικειμένων, όπως:

 - Το γλωσσικό μάθημα στο δημοτικό.
 - Τα Μαθηματικά και η Επιστήμη στο Δημοτικό.
 - Η εισαγωγή των Νέων Τεχνολογιών στο Δημοτικό και το Γυμνάσιο.
 - Η διδασκαλία της Ιστορίας σε όλες τις βαθμίδες της Εκπαίδευσης.
 - Ενίσχυση του μαθήματος της «παιδείας» του πολίτη.
 - Αναβάθμιση των κοινωνικών και ανθρωπιστικών σπουδών (π.χ. Ελληνική Γλώσσα και Λογοτεχνία, Αρχαία Ελληνική Γραμματεία, Ιστορία και Φιλοσοφία) στο Γυμνάσιο και το Λύκειο.»*

Παράλληλα με τα πιο πάνω επιβάλλεται η εισαγωγή νέων μαθημάτων σε όλες τις βαθμίδες του εκπαιδευτικού μας συστήματος, όπως:

- Εισαγωγή της Τουρκικής Γλώσσας στο Λύκειο ή και στο Γυμνάσιο.
- Οικολογία και Περιβάλλον.
- Προβλήματα της Κοινωνίας και του Ανθρώπου.
- Τεχνολογικά Μαθήματα στο Δημοτικό, Γυμνάσιο και Λύκειο.
- Διαχείριση Φυσικών Πόρων.
- Σχολική Ζωή και Κουλτούρα, και

* Πηγή: Έκθεση της Επιτροπής για την Εκπαιδευτική Μεταρρύθμιση, (Αύγουστος 2005)

- Ευρωπαϊκά θέματα.
- Το Αναλυτικό Πρόγραμμα της Προδημοτικής εκπαίδευσης προτείνεται να έχει τα ακόλουθα χαρακτηριστικά:
 - Παιδοκεντρικό και ευέλικτο
 - Να προωθεί τη συνεργασία με τους γονείς
 - Να προσφέρει ευκαιρίες στα παιδιά για παιχνίδι, αυτενέργεια, εξερεύνηση και μάθηση.
 - Να δίνει έμφαση στην κοινωνική και συναισθηματική ανάπτυξη του παιδιού.
 - Να προετοιμάζει για τη μετέπειτα σχολική ζωή.
 - Να βοηθά τα παιδιά να ενδυναμωθούν, έτσι ώστε να γίνουν αυτόνομα και ανεξάρτητα.
- Το Αναλυτικό Πρόγραμμα της Προδημοτικής Εκπαίδευσης προτείνεται να στοχεύει:
 - Στην κοινωνική και συναισθηματική ανάπτυξη του παιδιού.
 - Στην προσαρμογή του παιδιού στη σχολική ζωή.
 - Στη σωματική διάπλαση του παιδιού.
 - Στην ανάπτυξη των πνευματικών ικανοτήτων των παιδιών.
 - Στην ανάπτυξη της δημιουργικότητας και των σχέσεων των παιδιών με το περιβάλλον.
- Η μέθοδος διδασκαλίας να προωθεί την αλληλεπίδραση τόσο μεταξύ των παιδιών όσο και με τους ενήλικες. Ο ρόλος του ενήλικα θα είναι να ενθαρρύνει, να στηρίζει, να διευκολύνει και να αλληλεπιδρά με τα παιδιά, υιοθετώντας μια ποικιλία στρατηγικών διδασκαλίας, ανάλογα με τις ανάγκες των παιδιών δίνοντας έμφαση στη συνεργατική μάθηση.
- Στις περιπτώσεις που θα διαπιστώνεται επιστημονικά ότι τα παιδιά δεν είναι ώριμα να εγγραφούν στο Δημοτικό, τότε να παρατείνεται η φοίτηση των παιδιών στο Νηπιαγωγείο για όσο χρόνο θεωρούν αναγκαίο οι ειδικοί. Ως αποτέλεσμα τούτου θα είναι η εξοικονόμηση σημαντικού χρόνου για τη μετέπειτα μόρφωση/εκπαίδευση των παιδιών, έτσι θα περιοριστεί και η σχολική αποτυχία λόγω ανωριμότητας των παιδιών κατά την ένταξη τους στην Α΄ τάξη του Δημοτικού Σχολείου.
- Η αξιολόγηση της ωριμότητας των παιδιών είναι δυνατό να γίνεται με ιατρική εξέταση ή ψυχολογική αξιολόγηση ή τεστ ικανοτήτων ή γνωμοδότηση εκπαιδευτικής ομάδας. Επειδή το θέμα απαιτεί εξειδικευμένες γνώσεις, προτείνεται να ανατεθεί στο Πανεπιστήμιο Κύπρου, το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, στη Δημοτική Εκπαίδευση και την Υπηρεσία Εκπαιδευτικής Ψυχολογίας, που αφού μελετήσουν το θέμα, να υποβάλουν εισηγήσεις για το πότε, πώς και με τι εργαλεία πρέπει να γίνεται η αξιολόγηση αυτή.
- «Η Υποχρεωτική Εκπαίδευση, να αντιμετωπίζεται ολιστικά και να αποτελεί ένα ενιαίο και αδιάσπαστο σύνολο μαθησιακών στόχων και ευρύτερων εκπαιδευτικών σκοπών. Σε πρώτο στάδιο προτείνεται να αναπτυχθούν από την αρχή αναλυτικά προγράμματα για τις δύο τελευταίες τάξεις του Δημοτικού και τις τρεις τάξεις του Γυμνασίου και να ξαναγραφτούν τα διδακτικά εγχειρίδια. Οι εργασίες αυτές να γίνουν από διατμηματικές επιτροπές, στις οποίες να συμμετέχουν λειτουργοί της Δημοτικής και της Μέσης Γενικής Εκπαίδευσης. Βασικός στόχος να είναι ο περιορισμός των επικαλύψεων και επαναλήψεων και η ύπαρξη συνέχειας και συνέπειας τόσο στο περιεχόμενο όσο και στις μαθησιακές και διδακτικές προσεγγίσεις.»*
- Βασικός σκοπός των προγραμμάτων σπουδών στο στάδιο της Δημοτικής Εκπαίδευσης να είναι: η στοιχειώδης γνώση της μητρικής γλώσσας και ιστορίας, η εισαγωγή στην απλή μαθηματική σκέψη, η ικανότητα ανάγνωσης και έκφρασης, η κατανόηση του φυσικού και γεωγραφικού περιβάλλοντος, η ικανότητα προστασίας της υγείας, η καλή σωματική διάπλαση και η κοινωνική ένταξη και προσαρμογή.

* Έκθεση της Επιτροπής για την Εκπαιδευτική Μεταρρύθμιση, (Αύγουστος 2004)

Στα πρώτα τέσσερα χρόνια φοίτησης των μαθητών να δοθεί έμφαση στην απόκτηση ικανοτήτων ανάγνωσης, γραφής, έκφρασης, απλής μαθηματικής σκέψης, προστασίας της υγείας και καλής σωματικής διάπλασης.

- Το πρόγραμμα σπουδών του σταδίου Β της Υποχρεωτικής Εκπαίδευσης, να συνεχίζει την κοινωνικοποίηση των μαθητών και να επιδιώκει τον περαιτέρω εκσυγχρονισμό και ενίσχυση της Γενικής Εκπαίδευσης, με το:
 - Να μορφώνει ολόπλευρα και εξίσου όλα τα παιδιά, στη βάση των αξιών της ανθρωποκεντρικής παιδείας, της κοινωνικής προόδου και των σύγχρονων τεχνολογικών εξελίξεων.
 - Το πρόγραμμα σπουδών, να συνδέει οργανικά τη Γενική με την Τεχνική Εκπαίδευση. Η σύνδεση αυτή να επιτευχθεί στη βάση της απόκτησης από όλους τους μαθητές και πολυτεχνικής μόρφωσης.
 - Να προσφέρει ευρεία και όμοια για όλους τους μαθητές μόρφωση, που θ' αποτελεί γερή βάση για την επιλογή οποιασδήποτε δραστηριότητας μετά το σχολείο. Όλοι οι μαθητές θα πρέπει να διδάσκονται στο σχολείο, απ' όλα τα επιτεύγματα του ανθρωπίνου πολιτισμού τα απαραίτητα στοιχεία, που θα υποβοηθήσουν στη φυσιολογική ανάπτυξη του μαθητή προς την ενήλικη κατάσταση.
- Να αναπτυχθούν από την αρχή αναλυτικά προγράμματα για τις δύο τελευταίες τάξεις του Δημοτικού και τις τάξεις του Γυμνασίου και να ξαναγραφτούν τα διδακτικά εγχειρίδια από επιτροπές που θα περιλαμβάνουν παιδαγωγούς και εκπαιδευτικούς και των δύο βαθμίδων. Βασικός στόχος να είναι η ολιστική αντιμετώπιση των αναλυτικών προγραμμάτων της Υποχρεωτικής Εκπαίδευσης, έτσι ώστε να μην υπάρχουν επαναλήψεις/επικαλύψεις και να διασφαλίζεται η συνέχεια και συνέπεια τόσο στο περιεχόμενο όσο και στις προσεγγίσεις.
- Τα προγράμματα σπουδών της Ανώτερης βαθμίδας της Λυκειακής Εκπαίδευσης να έχουν τις πιο κάτω επιδιώξεις:
 - Με την αποφοίτηση τους οι μαθητές να κατέχουν τις βάσεις των επιστημών σε ικανοποιητικό βαθμό καθώς επίσης και βασική πολυτεχνική μόρφωση.
 - Την περαιτέρω προετοιμασία του μαθητή, για τη διάβιου απόκτηση γνώσεων και δεξιοτήτων από τον επιστημονικό, τεχνολογικό, κοινωνικό, πολιτιστικό και φυσικό περιβάλλον.
 - Την περαιτέρω ανάπτυξη στο μαθητή της ικανότητας επικοινωνίας και αξιοποίησης πληροφοριών, του πνεύματος πρωτοβουλίας και δημιουργικότητας, στάσεων συνεργατικότητας και ικανοποίησης από την εργασία, συνθετικής ικανότητας καθώς και της ικανότητας προσαρμογής σε νέες συνθήκες.
 - Την παροχή στο μαθητή εξειδίκευσης σε ηλικία που να είναι ώριμος να τη δεχθεί, κατέχοντας μια πλατιά μόρφωση.
 - Οι μαθητές να αποκτούν συνολική αντίληψη για τη ζωή και τον κόσμο και να γίνουν ικανοί να παρακολουθούν με ελεύθερη κρίση τις εξελίξεις στον πολιτισμό, στην οργάνωση, στους θεσμούς και στις δομές της κοινωνίας και να συμμετέχουν δημιουργικά στις εξελίξεις αυτές.
 - Η παροχή βοήθειας στους μαθητές για να κατανοούν την κοινωνική και οικονομική πραγματικότητα, να κάμνουν σωστές επιλογές για τις παραπέρα σπουδές και την επαγγελματική τους αποκατάσταση και να διαμορφώνουν το χαρακτήρα και την προσωπικότητα τους έτσι ώστε να εντάσσονται αρμονικά στο κοινωνικό σύνολο και να συμβάλλουν στην οικονομική, κοινωνική και πολιτιστική ανάπτυξη του.
- Κατά το σχεδιασμό και την ανάπτυξη των Νέων Αναλυτικών Προγραμμάτων, τα μαθήματα, το ωρολόγιο πρόγραμμα, η αντιστοιχία του διδακτικού χρόνου προς τη διδακτέα ύλη, και ο ημερολογιακός χρόνος στο Δημοτικό, το Γυμνάσιο και το Λύκειο να είναι σε αντιστοιχία και αρμονία.

2. «Τα πλείστα σχολικά εγχειρίδια για το Δημοτικό, το Γυμνάσιο και το Λύκειο, αποστέλλονται δωρεάν από την Ελλάδα. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα σε αρκετά μαθήματα να υπηρετούνται μέσα από τα σχολικά εγχειρίδια σκοποί και στόχοι, που συνάδουν περισσότερο με τα δεδομένα της ελληνικής κοινωνίας και λιγότερο με τα κυπριακά δεδομένα. Γι' αυτό, επιβάλλεται η ετοιμασία συμπληρωματικών εγχειριδίων, τα οποία να ανταποκρίνονται στις απαιτήσεις του κυπριακού εκπαιδευτικού συστήματος και να εξυπηρετούν τους στόχους και την εκπαιδευτική πολιτική της Κυπριακής Δημοκρατίας.

3. Εισαγωγή της διαπολιτισμικής Εκπαίδευσης στο Εκπαιδευτικό μας Σύστημα.

Ως πρώτα μέτρα προτείνονται:

- Διευρυμένη διδασκαλία ξένων γλωσσών με αποκλεισμό της μονοπωλιακής προτίμησης σε ορισμένες από αυτές.
- Διδασκαλία της μητρικής γλώσσας στα παιδιά των μεταναστών/τριών. Το μέτρο αυτό – πέραν από το γεγονός ότι ανταποκρίνεται σε αποφάσεις του Συμβουλίου της Ευρώπης και, κατά κανόνα, στην επιθυμία των αλλοδαπών γονέων – εξυπηρετεί τους εξής στόχους:
 - συμβάλλει στην καλύτερη εκμάθηση και χρήση της ελληνικής γλώσσας και στη σχολική επιτυχία των αλλοδαπών μαθητών στο ελληνόγλωσσο σχολείο.
 - ικανοποιεί ένα βασικό ανθρωπινό και κοινωνικό δικαίωμα μεταναστών.
- Η διδασκαλία της μητρικής γλώσσας μπορεί να εντάσσεται στο κανονικό σχολικό πρόγραμμα – η πιο ικανοποιητική εκδοχή – ή να προσφέρεται συμπληρωματικά σε αυτό, ανάλογα με τον αριθμό των μαθητών/τριών.
- Προώθηση της Ευρωπαϊκής Διάστασης σε όλα τα γνωστικά αντικείμενα.
- Εφαρμογή προγραμμάτων αντιρατσιστικής εκπαίδευσης.
- Σχετική επιμόρφωση των εκπαιδευτικών,
- Παραγωγή ανάλογων διδακτικών βοηθημάτων
- Να υπάρχει δυνατότητα για μερική τροποποίηση του αναλυτικού προγράμματος.
- Εκπαίδευση, μόρφωση και επιμόρφωση των εκπαιδευτικών γύρω από τους στόχους, το περιεχόμενο και την παιδαγωγική, διδακτική διαδικασία για αλλόγλωσσους μαθητές.
- Ενθάρρυνση των εκπαιδευτικών ανταλλαγών»*

Αναδόμηση του Ωρολογίου Προγράμματος και διδασκόμενα μαθήματα – Ωράριο λειτουργίας σχολικής μονάδας.

Υφιστάμενη Κατάσταση.

Δημοτική Εκπαίδευση.

Τα μαθήματα στα σχολεία της Δημοτικής Εκπαίδευσης, αρχίζουν τη δεύτερη Δευτέρα του Σεπτεμβρίου και τελειώνουν την προτελευταία Παρασκευή του Ιουνίου.

Ο ημερήσιος χρόνος λειτουργίας του σχολείου αρχίζει από τις 7:45 και λήγει στις 13:05 κατανέμεται δε σε επτά 40λεπτες διδακτικές περιόδους και σε τρία διαλείμματα, συνολικής διάρκειας 40 λεπτών. Κάθε εβδομάδα διατίθεται επιπρόσθετος χρόνος μίας περιόδου, για συνεδρία του διδακτικού προσωπικού και δύο περιόδων για σκοπούς επιμόρφωσης του.

Η διάρκεια των διακοπών και των αργιών στα σχολεία της Δημοτικής Εκπαίδευσης είναι 16 εβδομάδες περίπου.

Ο ελάχιστος αριθμός διδασκαλίας σε ένα θεωρητικό έτος στα σχολεία της Δημοτικής εκπαίδευσης είναι 840 ώρες.

Ο θεωρητικός ετήσιος χρόνος εργασίας των εκπαιδευτικών, ο οποίος περιλαμβάνει το διδακτικό

* Πηγή: Έκθεση της Επιτροπής για την Εκπαιδευτική Μεταρρύθμιση (Αύγουστος 2004)

χρόνο και το χρόνο για ενδοσχολικές δραστηριότητες είναι 1008 ώρες.

Στον πίνακα που ακολουθεί φαίνονται τα διδασκόμενα μαθήματα και η εβδομαδιαία κατανομή του διδακτικού χρόνου σε περιόδους των 40' για σχολεία με 6 ή περισσότερα τμήματα **όπως ισχύει σήμερα**.

Μαθήματα	Α´	Β´	Γ´	Δ´	Ε´	ΣΤ´
Θρησκευτικά	2	2	2	2	2	2
Ελληνικά	14	14	14	13	10	10
Μαθηματικά	7	7	7	6	6	6
Ιστορία	-	-	2	2	2	2
Γεωγραφία	-	-	2	2	2	2
Επιστήμη-Σχολικός Κήπος	1	1	2	2	2	2
Πατριδογνωσία	3	3	-	-	-	-
Αγγλικά	-	-	-	2	2	2
Τέχνη	2	2	2	2	2	2
Μουσική	2	2	2	2	2	2
Φυσική Αγωγή	2	2	2	2	2	2
Σχεδιασμός & Τεχνολογία / Οικιακή Οικονομία	2	2	-	-	2	2
Δραστηριότητες	-	-	-	-	1	1
Σύνολο	35	35	35	35	35	35

Πηγή: Υπουργείο Παιδείας, Διεύθυνση Δημοτικής Εκπαίδευσης

Γυμνάσιο και Ενιαίο Λύκειο

Οι σχολικές εργασίες στα σχολεία της Μέσης Εκπαίδευσης αρχίζουν την 1^η Σεπτεμβρίου κάθε χρόνου και λήγουν: Για τις τάξεις του γυμνασιακού κύκλου την 5^η Ιουνίου. Για την Α´ και Β´ τάξη του λυκειακού κύκλου την 3^η Ιουνίου και για τη Γ´ τάξη του λυκειακού κύκλου στις 2 Ιουνίου.

Οι απολυτήριες και οι προεισαγωγικές εξετάσεις αρχίζουν αμέσως μετά τη λήξη των μαθημάτων.

Ο ημερήσιος χρόνος λειτουργίας του σχολείου αρχίζει από τις 7:30 και λήγει στις 13:35 κατανέμεται σε 45λεπτες διδακτικές περιόδους και σε τρία διαλείμματα, συνολικής διάρκειας 50 λεπτών.

Οι ανεξετάσεις, οι συμπληρωματικές προαγωγικές και απολυτήριες και οι κατατακτήριες εξετάσεις γίνονται στο πρώτο δεκαπενθήμερο του Σεπτεμβρίου.

Η διάρκεια των διακοπών και των αργιών στα σχολεία της Μέσης Εκπαίδευσης είναι για με τους Εκπαιδευτικούς 14 βδομάδες, για δε τους μαθητές 17 εβδομάδες. Ο δε ετήσιος χρόνος διδασκαλίας των μαθητών θεωρητικά είναι 30 εβδομάδες περίπου.

Ο ελάχιστος αριθμός διδασκαλίας σε ένα θεωρητικό έτος στα σχολεία της Μέσης Εκπαίδευσης είναι 787 ώρες περίπου.

Ο θεωρητικός ετήσιος χρόνος εργασίας των εκπαιδευτικών Μέσης, ο οποίος περιλαμβάνει το διδακτικό χρόνο και το χρόνο για ενδοσχολικές δραστηριότητες είναι 1171 ώρες.

Τα μαθήματα του Γυμνασίου είναι κοινά για όλους τους μαθητές. Για όλα τα μαθήματα υπάρχουν εκτενή αναλυτικά προγράμματα, τα οποία δίνουν τις κατευθυντήριες γραμμές διδασκαλίας και προσπέλασης της διδακτέας ύλης εκ μέρους των διδασκόντων, καθώς και άλλες οδηγίες για την καλύτερη κάλυψη της ύλης και την εμπέδωση της. Οι ώρες διδασκαλίας είναι 37 και για τις τρεις τάξεις.

Στον πίνακα που ακολουθεί φαίνονται τα μαθήματα κάθε τάξης Γυμνασίου και το ποσοστό του χρόνου που αφιερώνεται για τη διδασκαλία του κάθε μαθήματος ή κατηγορίας μαθημάτων.

ΩΡΟΛΟΓΙΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΚΑΙ ΔΙΔΑΣΚΟΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΣΤΟ ΓΥΜΝΑΣΙΟ

ΓΥΜΝΑΣΙΟ

ΤΟΜΕΑΣ	ΜΑΘΗΜΑ	ΤΑΞΗ Α΄		ΤΑΞΗ Β΄		ΤΑΞΗ Γ΄		ΣΥΝΟΛΟ ΤΡΙΕΤΙΑΣ	
		ΠΕΡΙΟΔΟ Ι	%	ΠΕΡΙΟΔΟ Ι	%	ΠΕΡΙΟΔΟ Ι	%	ΠΕΡΙΟΔΟΙ	%
	ΚΟΙΝΟΣ ΚΟΡΜΟΣ	37	100.0	37	100.0	37	100.0	111	100.00
	ΜΗΤΡΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ	8	21.6	8.5	23.0	8.5	23.0	25	22.5
	ΝΕΑ	5		5		5		15	13.5
	ΑΡΧΑΙΟΓΝΩΣΙΑ	3		3.5		3.5		10	9.0
	ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΑ	4	10.8	3	8.1	4	10.8	11	9.9
	ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΑ	4		3		4		11	9.9
	ΦΥΣΙΚΕΣ ΕΠΙΣΤΗΜΕΣ	3	8.1	5	13.5	5	13.5	13	11.7
	ΦΥΣΙΚΗ	0		2		2		4	3.6
	ΧΗΜΕΙΑ	0		1		1		2	1.8
	ΒΙΟΛΟΓΙΑ	0		0		2		2	1.8
	ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΑ	0		0		0		0	0.0
	Α								
	ΦΥΣΙΟΓΝΩΣΤΙΚΑ	2		0		0		2	1.8
	Α								
	ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ	1		2		0		3	2.7
	ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΣΠΟΥΔΕΣ	5	13.5	4	10.8	5	13.5	14	12.6
	ΙΣΤΟΡΙΑ	3		2		2		7	6.3
	ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΑ	2		2		2		6	5.4
	ΕΠΑΓΓΕΛ.	0		0		0.5		0.5	0.5
	ΑΓΩΓΗ								
	ΠΟΛΙΤΙΚΗ	0		0		0.5		0.5	0.5
	ΑΓΩΓΗ								
	ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ	0		0		0		0	0.0
	ΞΕΝΕΣ ΓΛΩΣΣΕΣ	5	13.5	5	13.5	5.5	14.9	15.5	14.0
	ΑΓΓΛΙΚΑ	3		3		3.5		9.5	8.6
	ΓΑΛΛΙΚΑ	2		2		2		6	5.4
	ΓΛΩΣΣΑ 1								
	ΓΛΩΣΣΑ 2								
	ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ	5	13.5	4	10.8	4	10.8	13	11.7
	ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗ	2		2		2		6	5.4
	ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ	1.5		1		1		3.5	3.2
	ΟΙΚ.	1.5		1		1		3.5	3.2
	ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ								
	ΦΥΣΙΚΗ ΑΓΩΓΗ	3	8.1	3.5	9.5	3	8.1	9.5	8.6
	ΓΥΜΝΑΣΤΙΚΗ	3		3		3		9	8.1
	ΠΡΩΤΕΣ ΒΟΗΘ.	0		0.5		0		0.5	0.5
	ΑΙΣΘΗΤΙΚΗ ΑΓΩΓΗ	4	10.8	4	10.8	2	5.4	10	9.0
	ΜΟΥΣΙΚΗ	2		2		1		5	4.5
	ΤΕΧΝΗ	2		2		1		5	4.5

Πηγή: Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού, Διεύθυνση Μέσης Γενικής Εκπαίδευσης

ΕΝΙΑΙΟ ΛΥΚΕΙΟ

Ο μαθητής έχει ευελιξία και διαμορφώνει το πρόγραμμα του σύμφωνα με τα ενδιαφέροντα και τις κλίσεις του. Για το σκοπό αυτό, καθοδηγείται από τους εκπαιδευτικούς της Συμβουλευτικής και Επαγγελματικής Αγωγής, καθώς και από την Επιτροπή Αξιολόγησης των Επιλογών των μαθητών. Στους πίνακες που ακολουθούν φαίνεται η κατανομή των περιόδων διδασκαλίας των μαθημάτων σε όλες τις τάξεις του Ενιαίου Λυκείου.

ΤΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΚΟΙΝΟΥ ΚΟΡΜΟΥ ΣΤΟ ΕΝΙΑΙΟ ΛΥΚΕΙΟ			
Μαθήματα	Τάξη Α΄ περίοδοι	Τάξη Β΄ περίοδοι	Τάξη Γ΄ περίοδοι
Νέα Ελληνικά	4	4	5
Αρχαιογνωσία	3	1	-
Μαθηματικά	4	3	2
Φυσικά	4	3	-
(Φυσική	2	2	-
Χημεία	1	1	-
Βιολογία	-	-	-
Φυσιογνωστικά.)	1	-	-
Ιστορία	3	1,5	2
Θρησκευτικά	2	1,5	2
Πολιτική Αγωγή	-	0	1
Οικονομικά	2	0	-
Υποχρ. Ξένες γλώσσες	5	4	4
(Αγγλικά	3	*	*
Γαλλικά	2	*	*
Ξένη Γλώσσα 1*		2	2
Ξένη Γλώσσα 2*)		2	2
Πληροφορική	2	-	-
Τεχνολογία	2	-	-
Γυμναστική	2	1	1
Μουσική	1	-	-
Τέχνη	1	-	-
Σύνολο περιόδων	35	19	17

*Ο μαθητής επιλέγει **δύο ξένες γλώσσες** στη Β΄ τάξη, ως μάθημα Κοινού Κορμού των 2 περιόδων η καθεμιά και τις συνεχίζει στη Γ΄ τάξη. Οι γλώσσες αυτές είναι δυνατό να είναι και τα Αγγλικά ή/και τα Γαλλικά. Οι ξένες γλώσσες, από τις οποίες μπορεί να επιλέξει ένας μαθητής, είναι τα Αγγλικά, τα Γαλλικά, τα Γερμανικά, τα Ιταλικά, τα Ισπανικά, τα Ρωσικά και τα Τουρκικά.

Πηγή: Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού, Διεύθυνση Μέσης Γενικής Εκπαίδευσης.

Προτεινόμενη Αναδόμηση του Ωρολογίου Προγράμματος

Με την προτεινόμενη αναθεώρηση του ωρολογίου προγράμματος επιδιώκεται:

- Σεβασμός του διδακτικού χρόνου των μαθητών και βελτίωση της σχολικής ζωής.
- Δημιουργία ευκαιριών για πραγματική και αποτελεσματική αξιοποίηση των εκπαιδευτικών παροχών για στήριξη των μαθητών και των εκπαιδευτικών.
- Διευκόλυνση της σύνδεσης του σχολείου με την τοπική κοινωνία και το περιβάλλον.
- Διευκόλυνση και προώθηση της σχολικής αποκέντρωσης.
- Άσκηση κοινωνικής πολιτικής για ενίσχυση των αδυνάτων μαθητών, και
- Αντιμετώπιση με πιθανότητες επιτυχίας του φαινομένου της παραπαιδείας.

Συγκεκριμένα κατά τύπο σχολείου προτείνεται:

Δημοτικό Σχολείο

Τα μαθήματα στα σχολεία της Δημοτικής Εκπαίδευσης να αρχίζουν όπως και σήμερα, δηλαδή τη δεύτερη Δευτέρα του Σεπτεμβρίου και να τελειώνουν την προτελευταία Παρασκευή του Ιουνίου.

Το ολόημερο σχολείο προτείνεται να λειτουργεί για τέσσερις ημέρες από τις 7:45΄ μέχρι και τις 16:00 και μία ημέρα από τις 7:45 μέχρι και τις 13:05. Με τον τρόπο αυτό θα αυξηθεί ο διδακτικός χρόνος από 35 περιόδους την εβδομάδα που είναι σήμερα σε 47 περιόδους των 40΄.

Οι διδακτικές αυτές περίοδοι προτείνεται να κατανεμηθούν για φαγητό και ξεκούραση, προετοιμασία της κατ΄ οίκον εργασίας, στήριξη αδύνατων μαθητών, καλλιέργεια ενδιαφερόντων, διδασκαλία νέων μαθημάτων όπως: Ξένες Γλώσσες, Νέες Τεχνολογίες, Σχολική Ζωή και Κουλτούρα, Ευρωπαϊκά Θέματα και για τη δημιουργία δύο Δύωρων για Προγραμματισμένες Δραστηριότητες.

Προτείνεται όπως οι εκπαιδευτικοί του Ολόημερου Υποχρεωτικού Σχολείου εργάζονται με κυλιόμενο ωράριο (πρωινή και απογευματινή ζώνη).

Προτεινόμενο ωρολόγιο πρόγραμμα Δημοτικού Σχολείου

ΜΑΘΗΜΑΤΑ	Α΄	Β΄	Γ΄	Δ΄	Ε΄	ΣΤ΄
Θρησκευτικά	2	2	2	2	2	2
Μητρική Γλώσσα	16	16	17	10	8	8
Μαθηματικά	7	7	6	6	7	7
Φυσικές Επιστημες-Σχολικός Κήπος	1	1	2	2	3	3
Επιστήμες του ανθρώπου	-	-	-	5	6	6
Αγγλικά	-	-	-	3	3	3
Ευρωπαϊκά θέματα/Διαπολιτισμική Εκπαίδευση	-	-	-	1	-	-
Σχολική ζωή και κουλτούρα	1	1	-	-	-	-
Καλλιτεχνικές Δραστηριότητες	5	5	5	4	4	4
Φυσική Αγωγή	3	3	3	2	2	2
Σχεδιασμός και Τεχνολογία/Οικιακή Οικονομία	2	2	2	2	2	2
Οργανωμένες Δραστηριότητες	4	4	4	4	4	4
Ελαστικό ωρολόγιο πρόγραμμα	4	4	4	4	4	4
Προετοιμασία Κατοίκων Εργασίας	2	2	2	2	2	2
ΣΥΝΟΛΟ	47	47	47	47	47	47

Σημειώσεις:

- Οι επιστήμες του ανθρώπου περιλαμβάνουν ιστορία, γεωγραφία, κοινωνικές και πολιτικές γνώσεις, αγωγή του πολίτη και υγειονομική εκπαίδευση.

- Οι καλλιτεχνικές δραστηριότητες περιλαμβάνουν στοιχειώδεις γνώσεις αισθητικής, μουσική, τέχνη και χειροτεχνία.
- Ο κάθε εκπαιδευτικός και μαθητής θα λαμβάνουν μέρος σε οργανωμένες δραστηριότητες του σχολείου, πέραν του διδακτικού τους χρόνου για 4 περιόδους.

Ο επιπρόσθετος αυτός χρόνος θα αξιοποιείται για επιμόρφωση, για συντονισμό, για συναντήσεις με τους μαθητές και τους γονείς, για συνεδρίες, για ενδοσχολικούς εορτασμούς, για διάφορες άλλες εκδηλώσεις, για λειτουργία ομάδων ειδικών ενδιαφερόντων κ.λ.π.

- Τέσσερις περίοδοι του σχολικού εβδομαδιαίου διδακτικού χρόνου αφήνονται στη δικαιοδοσία του σχολείου. Ο χρόνος αυτός θα αξιοποιείται από το σχολείο σε μαθήματα της προτίμησης του ή σε άλλα εκπαιδευτικά προγράμματα, που θεωρεί το σχολείο ότι είναι αναγκαία για να ικανοποιηθούν οι ιδιαιτερότητες της τοπικής κοινωνίας και τα μαθησιακά χαρακτηριστικά των μαθητών του.

Γυμνάσιο και Ενιαίο Λύκειο

Για αύξηση του διδακτικού χρόνου των μαθητών προτείνεται:

- Οι σχολικές εργασίες στα σχολεία της Μέσης Εκπαίδευσης να αρχίζουν την 1^η Σεπτεμβρίου κάθε χρόνου και να λήγουν για την Α΄ τάξη μέχρι και την ένατη τάξη της Υποχρεωτικής Εκπαίδευσης την Προτελευταία Παρασκευή Ιουνίου. Για τη Δέκατη τάξη της Υποχρεωτικής Εκπαίδευσης και την Α΄ και Β΄ τάξη του Ενιαίου Λυκείου να λήγουν την 3^η Ιουνίου.
- Ο ημερήσιος χρόνος λειτουργίας του σχολείου να αρχίζει από τις 7:30 και να λήγει στις 13:40. Να κατανέμεται σε 8 διδακτικές περιόδους των 40 λεπτών και σε τρία διαλείμματα, συνολικής διάρκειας 50 λεπτών.
- Κατάργηση των εξετάσεων Ιουνίου για την έβδομη, όγδοη και ένατη τάξη της Υποχρεωτικής Εκπαίδευσης. Να γίνεται όμως διαμορφωτική αξιολόγηση. Τα δε μαθήματα για τις τάξεις αυτές να λήγουν την προτελευταία Παρασκευή Ιουνίου αντί στις 5 Ιουνίου που είναι σήμερα.
- Κατάργηση των ανεξετάσεων Σεπτεμβρίου από την έβδομη μέχρι και τη δέκατη τάξη της Υποχρεωτικής Εκπαίδευσης και την Α΄ τάξη του Ενιαίου Λυκείου.
- Στη δέκατη τάξη της Υποχρεωτικής Εκπαίδευσης οι μαθητές να παρακάθονται σε Εξετάσεις που θα οργανώνει το σχολείο.
- Όσοι μαθητές των πιο πάνω τάξεων κριθεί ότι υστερούν μετά το β΄ τρίμηνο, να παρακολουθούν εντατικά θεραπευτικά μαθήματα για 15 περιόδους τη βδομάδα κατά τα απογεύματα Απριλίου και Μαΐου. Αναμένεται ότι το ποσοστό μαθητών που θα χρειάζεται να παρακολουθούν εντατικά ενισχυτικά μαθήματα δε θα υπερβαίνει το 15% των μαθητών της κάθε τάξης.
- Ο εβδομαδιαίος διδακτικός χρόνος των μαθητών τόσο στην Υποχρεωτική Εκπαίδευση όσο και στο Ενιαίο Λύκειο να είναι 36 περίοδοι των 40 λεπτών. Ο χρόνος που θα εξοικονομηθεί να ενταχθεί σε δύο δώωρα στο ωρολόγιο πρόγραμμα του σχολείου. Όλες οι ενδοσχολικές γιορτές και οι άλλες σχολικές δραστηριότητες, οι συνεδρίες του Καθηγητικού Συλλόγου, οι συναντήσεις με τα τμήματα και του γονείς, ο συντονισμός και η επιμόρφωση του προσωπικού κ.α., να ενταχθούν και να γίνονται μόνο στα δώωρα αυτά. Με την έγκαιρη έναρξη των μαθημάτων λόγω της κατάργησης των ανεξετάσεων και του προγραμματισμού των ενδοσχολικών δραστηριοτήτων και εκδηλώσεων, αναμένεται ότι θα υπάρχει μείωση των απωλειών του διδακτικού χρόνου κατά 5 εβδομάδες ετησίως για κάθε τάξη που αναφέρεται πιο πάνω. Από το χρόνο αυτό οι τρεις και πλέον εβδομάδες θα διατεθούν για τα προγραμματισμένα δώωρα και οι υπόλοιπες εβδομάδες για αύξηση του διδακτικού χρόνου.
- Οι καθηγητές που θα διδάσκουν στο πρόγραμμα των ενισχυτικών μαθημάτων του Απριλίου-Μαΐου θα αμείβονται υπερωριακά ή θα έχουν μειωμένο ωράριο. Αναμένεται ότι η συνολική δαπάνη θα είναι κατά πολύ μικρότερη της δαπάνης του Προγράμματος Αλφαριθμητισμού στα Γυμνάσια και της ενισχυτικής διδασκαλίας. Εκτιμάται δε ότι με την υλοποίηση των πιο πάνω εισηγήσεων οι πιο πάνω εκπαιδευτικές παροχές δεν θα χρειάζεται να προσφέρονται.

- Για σκοπούς αποκέντρωσης το Πρόγραμμα Σπουδών από την πρώτη τάξη Δημοτικού μέχρι και την ένατη τάξη της Υποχρεωτικής Εκπαίδευσης να έχει μια σχετική ευελιξία. Συγκεκριμένα κατά τον καθορισμό του διδακτικού χρόνου κατά μάθημα, να αφήνεται γύρω στο 10%-15% του συνολικού εβδομαδιαίου διδακτικού χρόνου στη δικαιοδοσία του σχολείου. Ο χρόνος αυτός να αξιοποιείται από το σχολείο σε μαθήματα της προτίμησης του ή σε άλλα εκπαιδευτικά προγράμματα, που θεωρεί το σχολείο ότι είναι αναγκαία για να ικανοποιηθούν οι ιδιαιτερότητες της περιοχής και τα μαθησιακά χαρακτηριστικά των μαθητών του.

Προτεινόμενο ωρολόγιο πρόγραμμα του Ενιαίου Σχολείου για τα τέσσερα χρόνια μετά το Δημοτικό.

Υποχρεωτικά Μαθήματα	Α΄ τάξη	Β΄ τάξη	Γ΄ τάξη	Δ΄ τάξη
Νέα Ελληνικά	4	4	4	4
Αρχαιογνωσία	3	3	3	-
Μαθηματικά	4	3	4	4
Φυσική	-	2	2	2
Χημεία	-	1	1	1
Φυσιογνωστικά	2	-	-	-
Βιολογία	-	-	-	1.5
Γεωγραφία	1	2	-	-
Θρησκευτικά	1	1	1	1
Ιστορία	2	2	2	2
Ευρωπαϊκά θέματα-Παιδεία του Πολίτη	-	-	2	1
Ξένες Γλώσσες	4	5	5	4
Τεχνολογία/Πληροφορική	3	3	3	2.5
Επαγγελματικός Προσανατολισμός	-	-	-	1
Οικονομικά	-	-	-	2
Οικιακή Οικονομία	1	1	1	-
Γυμναστική-Πρώτες Βοήθειες	3	2	2	2
Μουσική	2	1	1	1
Τέχνη	2	2	1	1
Σύνολο:	32	32	32	30
Ελαστικό ωρολόγιο πρόγραμμα	4	4	4	6
Οργανωμένες Δραστηριότητες	4	4	4	4
Γενικό Σύνολο	40	40	40	40

Προτεινόμενο Ωρολόγιο Πρόγραμμα Ενιαίου Λυκείου

Μαθήματα Κοινού Κορμού	Α΄ τάξη	Β΄ τάξη
Νέα Ελληνικά	4	4
Μαθηματικά	3	2
Φυσική	2	-
Χημεία	1	-
Υποχρεωτικές Ξένες Γλώσσες	4	4
Ιστορία	2	-
Θρησκευτικά	1	1
Στοιχεία Φιλοσοφίας και Κοινωνιολογίας	2	-
Γυμναστική	1	1
	20	12
Επιλεγόμενα Μαθήματα	16	24
Προγραμματισμένες Δραστηριότητες	4	4
Γενικό Σύνολο	40	40

Με την αναθεώρηση της δομής του ωρολογίου προγράμματος του Ενιαίου Λυκείου προτείνεται:

- Τα προγράμματα σπουδών στην Α΄ τάξη αλλά κυρίως στη Β΄ τάξη να προετοιμάζουν τους μαθητές για περαιτέρω σπουδές ή ένταξη στην αγορά εργασίας με δυνατότητες επιτυχίας.
- Στην Α΄ τάξη τα επιλεγόμενα μαθήματα πεδίου να είναι τέσσερα για 16 περιόδους. Στη Β΄ τάξη να είναι τέσσερα ή πέντε για 24 περιόδους.
- Τα προγράμματα της Επαγγελματικής Εκπαίδευσης να προσφέρονται και για 12 περιόδους στην Α΄ τάξη και για 18 περιόδους στη Β΄ τάξη, έτσι ώστε να μπορεί ο μαθητής να επιλέγει και ένα μάθημα από άλλο πεδίο για περαιτέρω σπουδές εάν το επιθυμεί.
- Τα προγράμματα της Επαγγελματικής Εκπαίδευσης που απαιτούν δαπανηρή υλικοτεχνική υποδομή να προσφέρονται μόνο σε πρώην Τεχνικές Σχολές.
- Για ενθάρρυνση περισσότερων και ικανότερων μαθητών να επιλέγουν Προγράμματα Τεχνικής Εκπαίδευσης, προτείνεται να συμπεριληφθούν η τεχνολογία και το σχέδιο των κλάδων στα υποχρεωτικά εξεταζόμενα μαθήματα για εισαγωγή στις Πολυτεχνικές Σχολές της Κύπρου και της Ελλάδας. Η ενέργεια αυτή θα υποβοηθήσει σημαντικά στην ποιοτική και ποσοτική ανάπτυξη της Τεχνικής Εκπαίδευσης που είναι και επιδίωξη της Ενωμένης Ευρώπης.

Στα πλαίσια της μελέτης γίνονται επίσης εισηγήσεις για τα διδασκόμενα μαθήματα στα πιο κάτω πεδία:

- Ανθρωπιστικών, Νομικών και Κοινωνικών Επιστημών.
- Θετικών Επιστημών και Υγείας
- Τεχνολογικών Επιστημών
- Επιστημών Οικονομίας και Διοίκησης
- Καλλιτεχνικών Σπουδών, και
- Επαγγελματικής Εκπαίδευσης.

«Το πρόβλημα της παραπαιδείας.

ΠΡΟΤΕΙΝΕΤΑΙ:

- Η οποιαδήποτε προσπάθεια περιορισμού της παραπαιδείας πρέπει να στοχεύει στην εξάλειψη ή τουλάχιστον στον περιορισμό των λόγων που οδηγούν προς την κατάσταση αυτή. Μια τέτοια προσπάθεια θα πρέπει να συνδυάζει μέτρα τα οποία συνολικά θα επιδιώκουν την αναστροφή των αιτίων που δημιουργούν και εξακολουθούν να ενισχύουν την αντίληψη ότι μιας μορφής συμπληρωματική εκπαίδευση είναι αναγκαία.
- Να αυξηθεί σημαντικά ο αριθμός των θέσεων στα ανώτερα και ανώτατα εκπαιδευτικά ιδρύματα της Κύπρου, με ταυτόχρονη αναβάθμιση του Απολυτηρίου του Ενιαίου Λυκείου. Με την αύξηση της πιθανότητας εξασφάλισης κάποιας θέσης, δεν αναμένεται να εκλείψει εντελώς το κίνητρο για φροντιστήριο, λόγω του ότι κάποιες θέσεις θα είναι λιγότερες από τους ενδιαφερόμενους.
- Να ενταθεί η προσπάθεια βελτίωσης της ποιότητας της εκπαίδευσης που προσφέρεται από το δημόσιο σχολείο. Αυτός είναι και ο στόχος των εισηγήσεων που γίνονται στο έγγραφο αυτό.
- Να γίνει μελέτη και να υποβληθούν εισηγήσεις για εισαγωγή του ολοήμερου σχολείου και στη μέση εκπαίδευση. Παράλληλα να αξιολογηθεί ο θεσμός των Κρατικών Ινστιτούτων και να γίνουν εισηγήσεις για ανασχεδιασμό του θεσμού αυτού, έτσι ώστε να στηρίζεται η πολιτική για παροχή ίσων ευκαιριών μόρφωσης και επιμόρφωσης του συνόλου των πολιτών και ιδιαίτερα των μαθητών της υπαίθρου.
- Κατάργηση του «κλειστού αριθμού θέσεων» και ελεύθερη εγγραφή των αποφοίτων του Ενιαίου Λυκείου που επιθυμούν να συνεχίσουν τις σπουδές τους σε Ανώτερα και Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα της Κύπρου. Στην περίπτωση που η εισήγηση αυτή απορρίπτεται τότε προτείνεται η δημιουργία από τα Δημόσια Ανώτερα και Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα της Κύπρου προπαρασκευαστικού έτους, στο οποίο να εγγράφονται όλοι οι απόφοιτοι του Ενιαίου Λυκείου που επιθυμούν να συνεχίσουν τις σπουδές τους. Η επιλογή και η κατανομή τους

σε τμήματα και σχολές να γίνεται από το ενδιαφερόμενο ίδρυμα ανώτερης ή ανώτατης εκπαίδευσης, στο τέλος ή και κατά τη διάρκεια αυτής της μονοετούς προπαρασκευαστικής περιόδου.

Εκσυγχρονισμός των συστημάτων διορισμού και προαγωγής στη δημόσια εκπαίδευση.

ΠΡΟΤΕΙΝΕΤΑΙ:

- Να αρχίσει ένας ανοικτός διάλογος ανάμεσα σε όλους τους κοινωνικούς εταίρους, με σκοπό να εκσυγχρονιστούν τα συστήματα διορισμού και προαγωγής των εκπαιδευτικών. Μια νέα προσέγγιση στους διορισμούς και τις προαγωγές πρέπει:
 - Να προϋποθέτει ικανοποιητική κατάρτιση στα Παιδαγωγικά πριν κάποιος εισέλθει στο επάγγελμα.
 - Να λαμβάνει σοβαρά υπόψη την ακαδημαϊκή γνώση και τη διδακτική ικανότητα που θα αξιολογείται κατά τη διάρκεια της αρχικής εκπαίδευσης και κατάρτισης.
 - Να υποβαθμίζει το ρόλο της ηλικίας/ημερομηνίας λήψης πτυχίου για σκοπούς προαγωγών και διορισμού.
 - Να λαμβάνει υπόψη τις ευαισθησίες και να προβλέπει τις δέουσες ασφαλιστικές δικλείδες που θα καθιστούν τα νέα συστήματα διαφανή, έγκυρα, αξιόπιστα και αποτελεσματικά.
 - Τα βασικά κριτήρια που θα συνυπολογίζονται στο νέο σύστημα προτείνεται να είναι όλα τα σχετικά στοιχεία από το φάκελο του υποψηφίου που έχουν άμεση σχέση με το επάγγελμα ή τη θέση. Δηλαδή, επιδόσεις, διακρίσεις και σχετικές εμπειρίες που θα αρχίζουν από τη φοίτηση του στο Λύκειο και θα συμπληρώνονται με την περίοδο των πτυχιακών σπουδών και τις μετέπειτα εμπειρίες και την προϋπηρεσιακή παιδαγωγική κατάρτιση του.
 - Από την αρχή προτείνεται να υπάρξει μια συμφωνημένη μεταβατική περίοδος κατά την οποία θα διενεργούνται διορισμοί από δύο καταλόγους από αυτό που υπάρχει και από εκείνον που θα προκύψει με το νέο σύστημα το οποίο θα συμφωνηθεί.»*

Μόρφωση – Επιμόρφωση Εκπαιδευτικών

ΠΡΟΤΕΙΝΕΤΑΙ:

- Αξιολόγηση και εκσυγχρονισμός όλων των προσφερόμενων από το Πανεπιστήμιο Κύπρου και το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο Προγραμμάτων, μόρφωσης και επιμόρφωσης εκπαιδευτικών.
- Τα προγράμματα επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών να δίνουν περισσότερη έμφαση στη σχολική εμπειρία, και στην ανάπτυξη ικανοτήτων στον εντοπισμό και την επίλυση προβλημάτων που αντιμετωπίζει καθημερινά η σχολική μονάδα όπως: σχολική αποτυχία, διαπολιτισμική εκπαίδευση, ένταξη παιδιών με ειδικές ανάγκες στο κανονικό εκπαιδευτικό σύστημα, αντικοινωνική συμπεριφορά κ.λ.π.
- Να αναπτυχθεί ένα πρόγραμμα περιοδικής επιμόρφωσης (30 εργάσιμων ημερών) που θα καλύπτει όλους τους εκπαιδευτικούς τόσο στην Κύπρο όσο και στο εξωτερικό.
- Θέσπιση κινήτρων-μέτρων για παρακολούθηση μεταπτυχιακών σπουδών από τους εκπαιδευτικούς.
- Εντονότερη εμπλοκή στην επιμόρφωση των εκπαιδευτικών της σχολικής μονάδας, του Πανεπιστημίου Κύπρου και του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου Κύπρου.

Χρονικός προγραμματισμός έργων και δραστηριοτήτων.

Το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού έχει ετοιμάσει για την περίοδο 2003-2007, πενταετές πρόγραμμα ανάπτυξης και βελτίωσης της υλικοτεχνικής υποδομής των σχολείων όλων των βαθμίδων και την εισαγωγή σύγχρονης τεχνολογίας στην Εκπαίδευση. Με την υλοποίηση του προγράμματος θα περιοριστούν από το 2009, στο ελάχιστο οι ανάγκες για παρόμοια έργα υλικοτεχνικής υποδομής στα επόμενα 10-15 χρόνια.

* Πηγή: Έκθεση της Επιτροπής για την Εκπαιδευτική Μεταρρύθμιση, (Αύγουστος 2004)

ΠΡΟΤΕΙΝΕΤΑΙ:

- Εντοπισμός, κωδικοποίηση, χρονικός προγραμματισμός και έγκαιρη υλοποίηση των αναγκαίων έργων και δραστηριοτήτων που θα συμβάλουν στην επιτυχία της μεταρρύθμισης.
- Η πραγμάτωση της μεταρρύθμισης να στηριχτεί σε ένα πενταετές σχέδιο δράσης, έτσι που και οι δαπάνες να καταμεριστούν με τρόπο ρεαλιστικά υλοποιήσιμο και να μη αιφνιδιάζονται από ασυντόνιστες ή ευκαιριακές πρωτοβουλίες οι επηρεαζόμενοι.
- Η εκπαιδευτική μεταρρύθμιση πρέπει να είναι προϊόν ενός κοινωνικού και πολιτικού διαλόγου και να αντιμετωπίζεται ως ένα κοινωνικό αγαθό που απαιτεί ομοψυχία και συναίνεση. Στο διάλογο αυτό έχουν θέση πέραν από την Κυβέρνηση, τα πολιτικά κόμματα, οι εκπαιδευτικοί, οι γονείς, οι μαθητές και οι φοιτητές.

Προϋπολογιζόμενες δαπάνες για τις προτεινόμενες καινοτομίες.

Έχουν προϋπολογιστεί οι δαπάνες για:

- **Περιοδική επιμόρφωση εκπαιδευτικών.**
Έχει προϋπολογιστεί η ετήσια δαπάνη για την ανάπτυξη και εφαρμογή ενός προγράμματος περιοδικής επιμόρφωσης, διάρκειας 30 εργάσιμων ημερών, που σε πρώτη φάση θα καλύψει μέσα σε μία πενταετία το σύνολο των εκπαιδευτικών, ηλικίας από 30 μέχρι και 54 ετών (2697 εκπαιδευτικοί Δημοτικής Εκπαίδευσης και 4342 Εκπαιδευτικοί Μέσης Εκπαίδευσης). Σε δεύτερη φάση οι εκπαιδευτικοί, ηλικίας 35 μέχρι 39 ετών και από 45-49 ετών, θα τυγχάνουν επιμόρφωσης 30 εργάσιμων ημερών.
- **Ανάπτυξη νέων Αναλυτικών Προγραμμάτων και συγγραφή νέων και συμπληρωματικών διδακτικών εγχειριδίων.**
Η προϋπολογισθείσα δαπάνη καλύπτει αποσπάσεις εκπαιδευτικών που θα επιτελέσουν το πιο πάνω έργο. Η ανάγκη αυτή θα έχει περιοδικό χαρακτήρα και θα διαρκέσει στην πρώτη φάση τέσσερα χρόνια.
- **Μείωση του αριθμού μαθητών κατά τμήμα σε όλες τις βαθμίδες εκπαίδευσης.**
Οι δαπάνες που έχουν προϋπολογιστεί καλύπτουν τη δημιουργία σε όλες τις βαθμίδες εκπαίδευσης τμημάτων με αριθμό μαθητών που δε θα υπερβαίνει τους 25 μαθητές κατά τμήμα.
- **Εισαγωγή Προγραμμάτων Συνεχιζόμενης Τεχνικής και Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης.**
Η δαπάνη αυτή καλύπτει:
 - Τον εκσυγχρονισμό, τη συμπλήρωση ή αντικατάσταση υφιστάμενου εξοπλισμού.
 - Την εισαγωγή νέων ειδικοτήτων.
 - Την αγορά υπηρεσιών ειδικών, από τον Ιδιωτικό και το Δημόσιο Τομέα, για να διδάσκουν σε διάφορα προγράμματα της ΣΤΕΕΚ όταν υπάρχει ανάγκη.
 - Τα λειτουργικά έξοδα.
- **Ενισχυτικά μαθήματα για αδύνατους μαθητές.**
Η προϋπολογισθείσα δαπάνη καλύπτει την προσφορά ενισχυτικών μαθημάτων για το 15% των μαθητών των τριών τάξεων του Γυμνασίου και των δύο τάξεων της Λυκειακής βαθμίδας. Τα πιο πάνω ενισχυτικά μαθήματα προτείνεται να προσφέρονται κατά τα απογεύματα Απριλίου-Μαΐου, για 15 περιόδους την εβδομάδα.

.....